

5068

ORSZÁGOS
KÖZSÉGTUDOMÁNYI
KUTATÁSOK

VINERI 2 FEBRUARIE 2001 • ANUL LI NR. 5

FOAIA

ROMÂNIA

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Certificat la jumătate de an

Credincioșii ortodocși din Seghedin ar dori o capelă

Vatra lui Todor Mureșan

CALENDAR ORTODOX

5 februarie, luni – Sf. Mucenițe Agata și Teodula
6 februarie, marți – Cuv. Mc. Vucol; Sf. Mc. Iulian și Fausta; Sf. Fotie, patriarhul Constantinopolului
7 februarie, miercuri – Cuv. Partenie, episcopul Lampscului; Sf. Luca. (Harți)
8 februarie, joi – Sf. Mare Mc. Teodor Stratilat; Sf. Prooroc Zaharia; Sfintele surori Marta și Maria
9 februarie, vineri – Sf. Mc. Nichifor; Sf. Sfinții Mc. Marcel, Filagri și Pancratie. (Odovania Praznicului Întâmpinării – Harți)
10 februarie, sâmbătă – † Sf. Sfinții Mc. Haralambie; Sf. Mc. Valentina
11 februarie, duminică – Sf. Sfinții Mc. Vlasie; Sf. Împărăteasă Teodora
Duminica a 34-a după Rusalii (a Fiului Risipitor); Ap. I Cor. VI, 12–20; Ev. Luca XV, 11–32; Glas 1; Voscr. 1

AGENDĂ

5 februarie

1859 – a încetat din viață marele om de cultură *Alecu Russo*.

1953 – moare în temnița de la Sighet politicianul *Iuliu Maniu*. În 1947 este arestat, judecat și condamnat la închisoare pe viață.

1965 – s-a născut, în comuna Săcele, județul Constanța, fotbalistul *Gheorghe Hagi*, considerat cel mai bun fotbalist român al tuturor timpurilor.

6 februarie

1908 – s-a născut poetul și prozatorul român *Geo Bogza*.

7 februarie

1777 – s-a născut la Golești (Argeș), marele cărturar și memorialist *Dinicu Golescu*.

1812 – s-a născut scriitorul englez *Charles Dickens*.

8 februarie

1828 – s-a născut scriitorul francez *Jules Verne*.

1880 – Germania, Anglia și Franța au recunoscut independența de stat a *României*.

9 februarie

1862 – studenții români din Pesta s-au întrunit pentru a hotărî constituirea *Societății de lectură „Petru Maior”*. Ca președinte interimar este ales *Iosif Vulcan*. La ședințele societății au participat studenții și intelectualii români din Budapesta, care erau însetați de cunoștințe privitoare la știința, cultura și literatura română.

10 februarie

1909 – s-a stins din viață la Budapesta, (fiind înmormântat – asemenea multor români din Capitală – în cimitirul Kerepesi) *Gheorghe Ioanovici*, fiul macedoneanului *Pavel Ioanovici*, proprietar și negustor cu renume în Timișoara.

1947 – România a semnat *Tratatul final al Conferinței de Pace de la Paris*.

1991 – A avut loc ședința de constituire a filialei București a *Alianței Civice*.

11 februarie

1866 – *Al. I. Cuza* a fost silit să abdice, ca urmare a conjurației pregătite de „monstruoasa coaliție” (conservatori și liberal-radicali).

1929 – s-a constituit statul *Vatican*.

Despre minorități la Strasbourg

Printre temele dezbătute în săptămîna trecută în plenumul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei de la Strasbourg s-a aflat și cel referitor la drepturile minorităților naționale.

Dezbaterile din cadrul Adunării au fost prilejuate de prezentarea raportului Comisiei pentru probleme juridice și drepturile omului, precum și a avizului Comisiei pentru migrații, refugiați și demografie, avîndu-l ca raportor pe *Tabajdi Csaba*. Avizul prezentat de domnul *Tabajdi* relevă că numeroase conflicte înregistrate în ultimii zece ani au generat dislocarea, doar pe teritoriul Europei, a sute de mii de persoane. Pornind de la această constatare, raporto-

mul ungar avansează ideea că „normele convenționale relative la drepturile omului au devenit insuficiente pentru a putea garanta protecția minorităților” și că, pentru aceasta, se impune „o protecție suplimentară specifică”. Susținînd că documentele fundamentale ce stau la baza protecției minorităților naționale nu recunosc decît puține drepturi persoanelor aparținînd minorităților, *Tabajdi Csaba* apreciază ca necesară crearea unui instrument juridic în sinul Curții Europene a Drepturilor Omului, care să permită minorităților naționale să informeze Curtea, în numele unor drepturi colective.

I. Kaupert

Gest față de ombudsman

La 23 ianuarie, la sediul Autogovernării pe Țară a Grecilor din Ungaria a avut loc o consfătuire a președinților autogovernărilor pe țară a minorităților din Ungaria.

Cei prezenți s-au adresat președintelui Ungariei, solicitînd ca acesta să propună Adunării Naționale reelegerea lui *dr. Kaltenbach Jenő* în funcția de ombudsman pentru minorități, după ce mandatul domniei sale va expira la 30 iunie anul curent. Ombudsmanul pentru minorități a primit cu satisfacție gestul președinților autogovernărilor pe țară.

Tratative despre renovarea capelei din Budapesta

Miercuri, 24 ianuarie a.c., *Petru Cordoș*, ambasadorul României la Budapesta, a avut o întîlnire cu *Semjén Zsolt*, subsecretar de stat pentru culte în Guvernul Ungariei.

Cu acest prilej, ambasadorul român a prezentat demnitarului ungar starea de degradare a imobilului în care funcționează capela ortodoxă ro-

mână din Budapesta. După cum se cunoaște, biserica din Budapesta a sărbătorit recent 100 de ani de existență, prilej cu care a ieșit și mai mult în evidență necesitatea renovării acestui imobil la care nu s-a făcut o reparație capitală în secolul care s-a scurs.

Ambasadorul României a solicitat sprijinul guvernului

ungar pentru renovarea grabnică a capelei și a promis că va interveni pentru ca și guvernul român să-și aducă contribuția la această lucrare.

Subsecretarul de stat și-a declarat disponibilitatea sprijinirii financiare a lucrărilor de renovare și s-a stabilit ca în perioada următoare să fie întreprinse demersurile oficiale necesare.

Ne scriu cititorii

Războiul mass-mediei române?!

La începutul anilor '90, în Ungaria a apărut un nou fenomen: războiul mass-mediei. Azi acesta a devenit o luptă de poziție care periclitează și independența presei (vezi exemplul din Cehia!).

În urma unor jigniri personale și interese meschine, am ajuns ca și ziaristica românilor din Ungaria să se polarizeze. Ceea ce de mult timp s-a discutat în cercuri restrînse, în interiorul comunității, azi este cunoscut și de publicul maghiar.

În ziarul județean *Békés Megyei Hírlap* s-a publicat săptămîna trecută un interviu cu *Eva Iova*, directoarea Editurii NOI, pe tema aniversării a 50 de ani de la apariția săptămînalului *Foaia românească*. Din cele spuse de doamna *Iova* a reieșit și pericolul desființării Foii. Am aflat că AȚRU nu tolerează un ziar independent care are curajul să critice uneori munca reprezentanței noastre pe țară și de aceea a scos două numere din revista *Cronica*.

Răspunsul AȚRU, la cele spuse de directoarea Foii în

ziarul județean, nu a întîrziat. Președintele *Traian Cresta* susține că AȚRU a făcut încercări pentru colaborarea cu UCRU, însă aceste tratative n-au adus la nici un rezultat.

Poate ziaristul de la presa județeană ar fi trebuit să întrebze, despre ce fel de tratative vorbește președintele AȚRU. Despre acea singură ocazie cînd cele două părți s-au pus să discute despre soarta Foii, dar după care AȚRU n-a mai dat nici un răspuns la scrisorile UCRU? Cît de sinceră a fost oare acea unică încercare?

Cunoscînd împrejurările acestei lupte, am ajuns la concluzia că, din păcate, noi sîntem încă foarte departe de democrație, de toleranță. Conducătorii „noștri” (oare chiar sînt ai noștri, ai tuturora?) sînt preocupați de DISTRUGEREA UNEI INSTITUȚII ROMÂNEȘTI, și nu-și dau seama că între timp cei pe care-i reprezintă dispar, se asimilează, își uită rădăcinile, despre limbă să nici nu pomenim... Se ocupă cineva cu tinerii, cu

următoarea generație de intelectuali?

La ședințele noastre îi vedem și azi pe cei care vin cu carnetele roșii, primite încă de la puterea politică a anilor '80 și care nu suportă că nu-și văd portretele săptămîna de săptămîna în paginile Foii. „Tovarășii” nu acceptă libertatea presei, nu știu ce înseamnă democrația, nu suportă critica. Azi nu mai merge cu dictatura.

Politologul maghiar *Bibó István* spune că *să trăiești în democrație înseamnă să nu te temi*. Sînt și printre noi cîțiva care nu se tem să spună adevărul. Dar soarta lor este nesigură, precum și viitorul Foii românești.

Ziaristica noastră este în criză. Va putea oare supraviețui antagonismele personale, luptele interioare? Se poate ca jurnalismul de calitate, la minoritatea română din Ungaria, va putea fi înfrînt tocmai de conducătorii noștri?

Acestea sînt întrebările la care, cu siguranță, vom primi răspuns încă în primăvara acestui an.

Dr. Gheorghe Ruja, Giula

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Liceenii noștri apreciază notele din certificat
(Foto: Șt. Oroian)

Scriitorul
Simion Pop

Vineri seara, la 26 ianuarie, în sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria s-a lansat cartea „Opt plus unu” de Simion Pop. Autorul cărții a fost primul ambasador al României la Budapesta după 1989. Ca om de litere, domnul Pop s-a angajat să fie funcționar, să devină diplomat, să deschidă porțile Ambasadei

În cadrul unui cenaclu literar

S-a lansat cartea „Opt plus unu” de Simion Pop

unui public larg, să poarte tratative cu partenerii săi unguri, să pornească ideea deschiderii Centrului Cultural al României din Budapesta. Ca înalt diplomat a căutat și a găsit punctele care ne leagă și care ne apropie. În aceste strădanii a găsit și posibilitatea să cunoască românimea din Ungaria, să facă, după zeci de ani de „răceală”, primii pași spre ei, să le dea speranță... Ca ambasador s-a purtat cu noi ca un intelectual de prim rang. Cu Domnia Sa am sărbătorit împreună pentru prima dată ziua de 1 Decembrie, la Budapesta.

După zece ani, la Giula, Simion Pop s-a întâlnit cu prietenii și cunoscuții lui, cu foștii lui colegi de la Ambasadă. La serată au sosit oaspeți de la Seghedin până la Bratislava. Profesorul universitar dr. Gheorghe Petrușan a fost moderatorul, care a știut să-l provoace pe autor la destăinuirii, să ne povestească, simplu și elegant,

despre copilăria sa petrecută în nordul Transilvaniei, despre tatăl său care a fost un țăran înțelept, conștient că din cei opt feciori ai lui nu toți, dar cițiva neapărat, trebuie să-și continue studiile, să devină oameni învățați. Iar Simion a fost printre cei aleși.

A urmat liceul catolic unguresc la Satu Mare, în clasa „C”, categorie unde toate veniturile de peste an ale familiei nu au fost suficiente pentru achitarea cheltuielilor. Cu ajutorul preotului român, pe care l-a avut la religie, a învățat și românește, în limba lui maternă. De aici și-a continuat studiile la Liceul Eminescu.

În timpul seratei literare s-au pus destul de multe întrebări. Din răspunsurile date a reieșit că în fața noastră a stat un OM de mare integritate, cu mare experiență de viață, un mare umanist de caracter, un pasionat călător, care cunoaște frământările lumii, dar e la

curent și e împăcat cu sine însuși: știe de unde a pornit, își cunoaște identitatea. Scriitorul, trăind în străinătate sau la el acasă, în România, pretutindeni privește lumea de pe unde foarte largi și trage concluziile sale filtrate prin filozofia sa umană.

Am avut ce învăța din această întâlnire: mult – și la liberă alegere. Fiindcă Simion Pop e nu numai un scriitor bun, ci și un povestitor excepțional, cu un farmec deosebit, cu inima și cu limba lui curată care ne-a fermecat. Ore întregi i-am fi ascultat evocările, părerile corecte și adânci.

Cînd a comentat ilustrațiile cărții, prezentînd-o pe doamna Nádor Judit, a vorbit cu adîncă emoție și dragoste, așa cum omul vorbește numai despre cel mai apropiat partener, despre acel partener cu care e în stare să descopere din nou lumea și tainele ei. Graficile de mare măiestrie împleti-

Ilustratoarea
Nádor Judit

te cu sensul cuvîntului au început să radieze și mai bine, spațiul s-a mărit, dimensiunile au crescut. Cînd gîndul omului e frumos, e frumoasă și lupta omului...

Această serată a lăsat urme adînci în noi, cei prezenți. Nu ne-a dat o rețetă pentru păstrarea identității, dar ne-a arătat calea spre a ne-o găsi...
Șt. Oroian

Concertul pianistului Răzvan Victor Dragnea

Centrul Cultural al României de la Budapesta a organizat luni, 22 ianuarie în Sala Kodály de la Academia de Muzică din Debrețin un concert de pian susținut de Răzvan Victor Dragnea din București. Tinărul pianist (student în anul II la conservatorul din București, la clasa de pian a doamnei conferențiar doctor Veronica Gaspar, fiind membru al Fundației „Henry Coandă” și elev la Colegiul Pro), după succesele reputate în Africa de Sud, Italia, Franța și Japonia, a uimit prin talent și virtuozitate publicul meloman din Debrețin, oraș cu puternice tradiții muzicale din Ungaria. Răzvan Victor Dragnea a interpretat cu măiestrie: C. Enescu – Burlesque, C. Silvestri – Sonata Rapsodie – partea I, J. S. Bach – Fantezia cromatică și Fuga în re minor, precum și S. Prokofiev – Sonata a VIII-a op. 84 în și be-mol major.

Prin concertul pianistului Răzvan Victor Dragnea a fost demarat proiectul interregional intitulat „Diferencia

spacifică” – proiect inițiat de conferențiar doctor Veronica Gaspar și care are în vedere apropierea culturală prin muzică.

După concert, oaspeților li s-a oferit cite o cupă de șampanie, creîndu-se astfel posibilitatea unei comunicări informale. Evenimentul cultural s-a concretizat datorită sprijinului acordat de către Ministerul Culturii și Cultelor și Ministerul Afacerilor Externe din România. Anamaria Pop, director

Bal mic „românesc” la Giula

În anul trecut, restaurantul „Rózsafa” din Giula a inițiat organizarea unui bal ro-

mânesc, inițiativă care atunci a avut succes. Conducătorii restaurantului – soții lepure – bucurîndu-se de acest rezultat, au hotărît ca și în acest an să organizeze balul.

În ziua de 20 ianuarie urma să fie petrecerea, la care a fost așteptat și un grup de oaspeți din Piatra-Neamț – care pînă la urmă nu au sosit. Dar nici localnicii români nu au fost prea activi. Chiar mulți dintre cei care s-au distrat bine în anul trecut acum au lipsit. În ciuda faptului că balul de acum s-a organizat într-un cerc mai restrîns, deservirea și petrecerea a fost la nivel, iar muzica a fost asigurată de muzicanți din Timișoara și Arad.
Șt. O.

Festival de filme la Budapesta cu prezențe românești

În perioada 1–5 februarie se va desfășura la Budapesta cea de-a 32-a ediție a Festivalului Maghiar de Film.

La cele trei categorii de concurs – film artistic, film documentar și filme de scurt metraj și experimentale – vor participa aproape o sută de pelicule, care vor fi rulate în sălile de cinematograful din Magazinul Mamut și în cinematograful Átrium. În categoria filme de scurt metraj și experimentale a fost numită și pelicula „Afta”, realizată de Cornel Mîndruțiu din Budapesta. Jurnaliștii Tiberiu Boca și Ștefan Crâsta din Seghedin vor participa cu un film despre albumul Bartók al formației Muzsikás și un portret despre dirijorul Gheorghe Flueraș.

Expoziție de fotografii

La sfîrșitul săptămîinii, sîmbătă, la 3 februarie, după-masă la ora 16.00 se va deschide o expoziție din fotografiile învățătorului Gheorghe Dulău, cu titlul „SATUL MEU”. Întîlnirea va avea loc la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, Giula, str. Doja nr. 8.

Oferiți 1%
din impozitul Dvs.
pentru scopuri românești

Uniunea Culturală
a Românilor din Ungaria
19058283-1-04

Fundația „Pentru Muzica”,
Giula
18376146-1-04

Fundația „Homo Ludens”,
Giula
(Grădinița din str. Galamb)
18371062-1-04

Ședința Prezidiului AȚRU

Pe ordinea de zi a ședinței Prezidiului Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, ținută vineri, 26 ianuarie, la Bichișciaba, a figurat o prelegere informativă despre recensământ, apoi dările de seamă ale mai multor președinți ai Comisiilor AȚRU și așa-zisele „diverse” – practic, discuții asupra sortii săptămânalelor comunității noastre.

Ficere Jánosné, referentă la Direcțiunea județeană Bichiș a Oficiului Central de Statistică a insistat, bineînțeles, la acele puncte, la acele întrebări ale formularului, care se referă la informații asupra naționalității, limbii vorbite a cetățeanului. Și cu această ocazie s-a subliniat că răspunsul la aceste întrebări este benevol, adică cel întrebant va decide dacă răspunde ori ba.

În continuarea ședinței, reprezentanții comisiilor Autogovernării pe Țară au prezentat bilanțul anului trecut și au propus spre dezbatere planurile de lucru ale comisiilor pe 2001. Prezidiul AȚRU va discuta, la următoarea ședință din 17 februarie încă o dată despre inițiativele comisiilor.

Comisia Culturală planifică să organizeze o zi de muzică populară cu invitația unei personalități cunoscute din România. La fel, s-a inițiat să fie invitat și un reprezentant sau o formație de muzică ușoară, propunere care din partea mai multor membri ai Prezidiului n-a fost susținută. Cum nu a fost acceptată nici ideea ca să se organizeze la București – împreună cu oficialități din România – o zi culturală a românilor din Ungaria.

Comisia pentru Relațiile Externe a subliniat, printre altele, importanța contribuției sale la semnarea unui protocol între organizațiile Crucii Roșii din județele de lângă frontiera cu România.

Din darea de seamă a Comisiei pentru Învățământ reținem constatarea prin care se subliniază continua-

rea cursurilor de perfecționare în județul Arad. La ședință, membrii Prezidiului au primit în scris și un bilanț financiar al anului lăsat în urmă. Reprezentantul presei – neavizat în această darea de seamă – a reținut o singură intervenție a unui membru al Prezidiului: președintele Autogovernării Românești din Cenadul Unguresc și-a exprimat nedumerirea la capitolul folosirii telefoanelor: AȚRU, a cheltuit în anul 2000 mai bine de 2 milioane de forinți pentru achitarea facturilor telefonice.

La capitolul diverse s-a făcut, din nou, o propunere din partea lui *Tiberiu Boca*: președintele Comisiei Culturale și-a pus întrebarea, dacă noi, românii trebuie să acceptăm și să urmăm decizia venită din afara comunității noastre în privința săptămânalului (săptămânalelor) în limba maternă. Se știe că nici Uniunea Culturală, nici Autogovernarea pe Țară n-a reușit să se înțeleagă în privința sortii revistei românilor din Ungaria. Astfel, curatorul Fundației Publice va trebui să decidă cui să-i asigure – cu ajutorul fondurilor alocate pentru o singură revistă a fiecărei minorități – funcționarea revistei comunității românești: Fojii Românești, care are o vechime de o jumătate de veac, sau revistei *Cronica*, care apare în îngrijirea Autogovernării, și din care până acum s-au editat două numere de probă.

Replicile la această întrebare au fost la unison: nici un membru al Prezidiului nu a reflectat asupra acestei întrebări. Deși discuțiile – la acest capitol – n-au fost lipsite de animozitate, concluzia a fost formulată încă la începutul discuțiilor de către *Gheorghe Gros*, vicepreședintele AȚRU: „cărțile sînt pe masă”, n-are nici un rost să mai negociem.

P. Cîmpian

Undă verde la Nădlac

Ca urmare a colaborării dinte autoritățile vamale române și maghiare, la punctul de trecere a frontierei Nădlac, de la 1 februarie va intra în vigoare „unda verde”. Astfel, se intenționează fluidizarea traficului dinspre Occident către România, unda verde fiind destinată vehiculelor ai căror conducători declară că nu au nimic de vămuit. Controlul autoturismelor se va face prin sondaj, doar la mașinile care par suspecte vameșilor.

I. K.

A început numărarea populației

Cu ziua de 1 februarie 2001 a pornit recensământul general, numărarea populației Ungariei, adunarea datelor statistice despre locuitorii țării. Pentru prima dată în istoria recensămintelor de la noi, completarea fișelor de statistică se va face fără înregistrarea numelui celui întrebant, deci ne vom putea declara în mod anonim. La recensământ trebuie să răspundem la numeroase întrebări despre condițiile de trai, despre pregătirea școlară, starea familială, etc. Persoana autorizată de notarul localității va veni în casa noastră și ne va întreba sau cel puțin este obligat să ne întrebe și despre apartenența etnică, precum și despre religie. Însă la aceste întrebări nu sîntem obligați să răspundem. Poate și de aceea, în timpul pregătirii recensământului, numeroase instituții au depus o muncă intensă pentru a convinge populația să-și afirme apartenența etnică, confesională.

Pe fișa de la recensământul din 2001 este trecut și numele naționalității noastre: român. Pe lângă aceasta vom fi întrebați și despre religie. Aici însă nu sînt nominalizate confesiunile. Este important să se facă precizarea – ortodox român sau greco-catolic român. S-ar putea ca recenzorul care ne va întreba să nu-i fie important acest lucru. În Un-

garia există ortodocși români, sîrbi, bulgari, greci sau maghiari, iar dacă nu se va face precizarea – ortodox român – în urma recensământului se va putea afla doar numărul total al persoanelor care s-au declarat de religie ortodoxă. Așa cum s-a întâmplat și în urma recensământului din 1949, în anul cînd s-au adunat ultima dată date statistice de-

spre apartenența religioasă a populației Ungariei. Redăm mai jos date de la recensămintele anterioare din localitățile cu parohie ortodoxă română (vezi tabelul).

În pragul recensământului din 2001, Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice a dat publicității un comunicat prin care apelează la contribuția minorităților la reușita recensământului prin exprimarea liberă a apartenenței etnice adevărate.

Traian Cresta, președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria s-a adresat printr-o scrisoare tuturor președinților autogovernărilor românești locale, solicitînd ca ei să se adreseze notarilor din primării pentru a le garanta: persoanele angajate pentru adunarea datelor statistice să întrebe în mod obligatoriu cetățenii și despre apartenența lor etnică, religioasă.

-ștf

Localitatea	Ortodocși în 1949	Români în 1990	Localitatea	Ortodocși în 1949	Români în 1990
Aletea	1 123	361	Darvas	491	4
Apateu	788	211	Giula	1 829	517
Bătania	2 392	252	Jaca	524	17
Bichiș	195	14	Micherechi	1 948	1 848
Bichișciaba	203	98	Otlaca Pustă	552	126
Budapesta	4 823	1 263	Peterd	376	4
Cenadul Unguresc	958	183	Săcal	779	157
Ciorvaș	57	3	Seghedin	455	188
Chitighaz	2 584	1 488	Vecherd	402	"."
Cristor	506	5			

Se planuiește o bogată viață culturală

Cele trei acțiuni principale – întîlnirea Perinița, Cupa Prieteniei și Ziua Culturală – figurează și în programul de lucru pe anul 2001 al Comisiei Culturale și Bisericești a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. La ședința comisiei, care a avut loc la Giula, miercuri, la 24 ianuarie, s-a aprobat darea de seamă pe anul trecut și s-a conturat planul de activitate a AȚRU pe anul 2001.

Comisia culturală a optat pentru introducerea în programele tradiționale a unor elemente noi, moderne, s-a dovedit însă că românii din Ungaria nu întotdeauna sînt receptivi la nooutăți – a subliniat președintele comisiei *Tiberiu Boca*. Însă în opinia lui *Mihai Ardelean* din Micherechi aceste schimbări totuși ar mai trebui „picurate” în programele noastre, ca să nu de-

vină plictisitoare și monotone, pentru că după un timp toată lumea se va obișnui cu ele. În ce privește întîlnirea tineretului școlar Perinița, în acest an se va acorda atenție însușirii e cît mai multor cîntece și melodii noi. Cupa Prieteniei s-a ținut în anul trecut în localitatea Jaca, iar în 2001 va reveni în județul Bichiș. Pentru locul desfășurării vor concura comunele Micherechi și Leucușhaz.

Printre planurile pentru anul în curs se mai află reînvierea unei vechi tradiții, turneele echipelor noastre de dansuri populare în satele românești, organizarea unei zile de specialitate pentru oamenii de cultură, coregrafii și animatorii culturali, invitarea unor interpreți și formații de muzică ușoară din România la spectacole și concerte în localitățile noastre.

În ceea ce privește domeniul vieții religioase, Comisia Culturală propune să se organizeze din nou tabăra biblică la Seghedin, care a avut mare succes în rîndul tineretului școlar, să se încerce rezolvarea crizei de cantori în bisericile noastre și să se invite cîntăreți și coruri bisericești în lăcașele noastre de cult.

Pentru realizarea acestui plan de lucru pe anul 2001, Comisia Culturală a AȚRU solicită să i se asigure suma de 2,8 milioane de forinți din bugetul de 33,5 milioane a reprezentanței pe țară.

E. Iova

Foaia românească
poate fi citită
și pe Internet
www.foaia.com

Discursul domnului
Andrei Dimitriu,

Președinte director general al Societății Române de Radiodifuziune, la aniversarea a 50 de ani de la înființarea revistei „Foaia Românească”

Am ascultat cu interes referirile făcute la activitatea absolut meritorie a unei elite, a unei elite adevărate care a lucrat în slujba comunității românești din Ungaria. Am spus o elită adevărată, pentru că și noi, și dumneavoastră, am trăit o perioadă dramatică, ca să folosesc un eufemism, dictatura comunistă, care a însemnat răsturnarea valorilor și suprimarea elitelor. Scara axiologică a fost bulversată profund. Și noi, și dumneavoastră avem nevoie de valori autentice, de valori validate. Iar aceste valori, elitele, elitele comunităților românești de pretutindeni și din țară trebuie să se supună conștient unui comandament extrem de important pentru viitorul poporului român: solidaritatea. Această solidaritate pentru comunitățile minoritare este obligatorie dacă ele doresc să supraviețuiască în demnitate și în respectul majorității. Este foarte important rolul bisericii strămoșești, ca liant în apropierea oamenilor și în zidirea iubirii creștine a aproapelui, în menținerea tradițiilor și în cultivarea dragostei pentru cultura românească. Biserica Ortodoxă – și sînt convins că și celelalte culte – au o bună tradiție în acest sens.

La fel revistele, publicațiile în general, cum este „Foaia românească”, pot oferi o motivație pentru solidaritatea comunității. Sigur, se impune diminuarea vanităților, orgoliilor, să avem puterea să-i recunoaștem pe cei mai buni și să-i sprijinim. Trebuie să fim sinceri și să recunoaștem că la noi aceste lipsuri comportamentale grave au făcut carieră. Este obligatoriu ca românii de pretutindeni să simtă românește, să fie solidari ca popor, să aibă înțelepciunea să-și cunoască și să-și promoveze adevăratele interese. Numai astfel viitorul nostru comun în Europa de mâine va fi unul democratic, prosper și demn.

Ceea ce am văzut astăzi la Giula, cu prilejul festivi-

Declarații și mesaje cu ocazia aniversării Foii românești

tății, îmi întărește convingerea că, sperînd în mai multă înțelepciune și bunăvoință, e posibil să aveți și mai multe succese la nivelul comunității românești din Ungaria. Esențial rămîne solidaritatea sinceră, iar rolul intelectualilor români trebuie să crească mult mai mult la nivelul structurilor instituționale legale ale comunității de aici.

Guvernul României trebuie să aibă o politică foarte clară, așa cum a solicitat un conferențiar, față de minoritățile românești din toate țările vecine nouă, dar și din alte spații.

Faptul că de 50 de ani „Foaia” dumneavoastră – în diverse formule și plătind tribut conjuncturilor politice – funcționează, este un merit deosebit al tuturor aceluia care au făcut posi-

bilă această performanță. Și în România lucrurile n-au diferit. Uitați-vă în primul număr, pe prima pagină, fotografia lui Stalin! A fost un preț pe care a trebuit să îl plătim toți cei care ne-am aflat atîtea decenii sub ocupația sovietică.

Dar este un merit extraordinar faptul că a existat o publicație în limba română, că românii din Ungaria puteau citi în limba lor.

Existența unei reviste în limba română menține legătura naturală și istorică cu țara de origine, cu poporul român, căruia îi aparținem toți. Trebuie să înțelegem bine că este în interesul tuturor ca această legătură să fie sinceră, loială și puternică.

Felicitînd întreaga echipă redacțională din toate perioadele, pe doamna Eva Iova, redactorul șef de astăzi, vreau să vă comunic decizia Radiodifuziunii Române de a vă transmite un abonament pe un an, în mod gratuit, la buletinele Agenției române de Presă RADOR, de asemenea o donație de cărți, care să completeze donația oferită anterior.

Mulțumiri domnului ambasador Petru Cordoș, pentru prezența și interesul arătat comunității dumneavoastră.

Mulțumiri și felicitări tuturor aceluia care au avut contribuții ca evenimentul de astăzi să fie posibil.

Vă mulțumesc.

Stimată Eva Iova,

Constat cu mare plăcere că numerele din ultimii ani ai Foii românești au o calitate deosebită, grație profesionalismului, priceperii și dăruirii redactorilor, ilustratorilor, colaboratorilor externi, intelectualilor români de marcă din Ungaria.

Revista conține materiale foarte bune, scrise într-o limbă frumoasă și îngrijită, care poate servi de model multor publicații din țară. Apreciez spiritul critic, implicarea responsabilă în chestiunile comunității românești, reflectarea știrilor culturale din România, cultivarea relațiilor interetnice și a înțelegerii între națiuni și naționalități într-o Europă care va fi cîndva unită.

Urez revistei Foaia românească, ce amintește prin titlu și conținut de „Foaia pentru minte, inimă și literatură” de la Brașov, mulți ani de viață întru propășirea culturii românești, iar celor care fac revista, sănătate, fericire și împliniri. Vivant, crescant, florent!

Cu stimă,

Ioan Aurel Pop (profesor universitar, Cluj-Napoca)

Fragment din discursul
Excelenței Sale **Petru
Cordoș**, ambasador al
României la Budapesta

Nu cred că astăzi este momentul să facem analiză, critică, din raportul timpului, asupra numerelor de acum cîteva decenii, ci vreau să subliniez ceea ce este extraordinar de important: faptul că această comunitate mică a românilor din Ungaria a dispus, dispune și în continuare și sperăm să dispună și pe mai departe de o publicație în care își cultivă limba română. În această revistă elita culturală și intelectuală a românilor din Ungaria se poate

exprima în legătură cu preocupările comunității care sînt reflectate în paginile Foii românești. O comunitate minoritară, dacă nu dispune de o elită intelectuală, este sub amenințare de moarte. Consider că astăzi această mică comunitate a românilor din Ungaria – ale cărei dimensiuni reale probabil le vom constata în urma recensămîntului din februarie – dispune cu siguranță de valori intelectuale. Ele sînt, fără îndoială, concentrate în jurul publicației pe care o sărbătorim astăzi. Urez în continuare viață lungă, succese și o calitate și mai bună. Asta nu înseamnă o critică asupra calității actuale cu care toți sîntem de acord, ci o urare pur și simplu în termenii ei. Vă urez un număr cît mai mare de cititori și cît mai multe aniversări.

Stimată Redacție,

În numele Comisiei pentru Minorități Naționale și Etnice din cadrul Adunării Generale a Județului Bichiș vă felicităm cu ocazia aniversării a 50 de ani de la apariția săptămînalului românesc. Ziariștilor, tuturor colaboratorilor Foii românești le dorim un sistem de funcționare cît mai bun, o comunitate interesată, iar cititorilor, să aibă o revistă estetică și de înalt nivel.

Sîntem convinși că prezența săptămînală a limbii materne în forma presei scrise întărește comunitatea română din țara noastră, informează, produce și păstrează valori.

Vă felicităm cu ocazia semicentenarului și vă mulțumim, pentru devotamentul cu care vă îndepliniți misiunea. Vă dorim sprijin financiar și înțelegere pentru cauza comunității și în viitor.

Hevesi József consilier pentru minorități

Cartea își caută cititorul

Cu ocazia aniversării a 50 de ani de la apariția primului număr al revistei românilor din Ungaria, redacția Foii românești a scos un album, care cuprinde o mulțime de scrieri semnificative din cursul acestor cinci decenii. Realizatorii cărții cu titlul „O jumătate de veac” nu și-au propus să comenteze, să analizeze istoria acestor 50 de ani, vor doar să ajute, ca prin scrierile ziariștilor și colaboratorilor Foii cititorul să facă singur o călătorie imaginară între anii 1951-2001, făcînd cunoștință cu cele mai importante evenimente și frămîntări ale românilor din Ungaria.

Cei care doriți să aveți în biblioteca personală această mini-arhivă a Foii românești, trimiteți pe adresa redacției noastre acest talon și o veți primi prin poștă la adresa indicată.

Numele și prenumele:.....

Adresa:.....

Da, aș vrea să primesc un exemplar din cartea „O jumătate de veac”.

Mileniu nou, speranțe noi

Momentul răsfoirii unui jurnal al amintirilor plăcute imprimă ființei umane un sentiment, o emoție afectivă, care pătrunde în adâncul sufletului și îl răscolește într-atât, încât deodată-i poate lărgi sfera propriilor viziuni. Tot așa, răsfoind jurnalul vieții, bineînțeles în mod spiritual, doar ultima jumătate din anul trecut, va reveni mult mediatizată înțelegere din presa scrisă și electronică: „Oare mileniul III va fi unul religios sau nu va fi deloc?”

S-au aflat mulți ideologi de diferite orientări, și oameni cu tot atâtea păreri despre schimbarea mileniului, dar deruta i-a însoțit pe tot parcursul.

Nu fac statistică, dar am convingerea fermă că majoritatea covârșitoare a neamurilor și-au încredințat soarta în mâna Dumnezeuului mare și sfânt, care iată, după o lună de zile din noul mileniu, ne-a scutit de griji, ba mai mult: ne dă satisfacții care cândva nici nu puteau fi concepute.

Biserica Creștină Baptistă din Chitighaz, chiar în a doua săptămână a noului mileniu a făcut un apel de fraternitate cu celelalte culte din loc, un apel la închi-

nare, laudă, mulțumire și mai ales la rugăciune. Rezultatul? Seară de seară, credincioșii și-au dat mâna colaborând armonios. Astfel, luni și sâmbătă seara a fost a fraților ortodocși. Ziua de marți a fraților reformați, miercuri seara a fratelui pastor interimar al Bisericii Baptiste Szlovák Tibor, joi seara a fraților pentecostali, vineri seara a fraților catolici.

Într-una din zilele trecute am discutat cu părintele preot Florin Olteanu, parohul Bisericii Ortodoxe Române din Chitighaz, care mi-a mărturisit cu sinceritate că a rămas plăcut impresionat de primirea fraților baptiști, vestind cuvântul Domnului cu multă putere atât luni, cât și sâmbătă, fiind ascultat cu mare atenție.

Am constatat cu satisfacție că toți credincioșii s-au simțit bine la programele noastre, chiar spunea un consătean catolic unui frate baptist că regretă că totul a trecut atât de repede. Tot cu satisfacție am aflat că în următorul timp și pastorul nostru interimar, fratele Szlovák Tibor, a răspuns invitațiilor. Și chiar și alți baptiști au participat la serviciile altor

culte. Este minunat când Domnul inspiră pe robii lui la asemenea misiuni, de data aceasta meritul revenindu-i fratelui Szlovák.

Eu personal nu am fost acasă în acest timp, dar minunea e că scopul a fost același. Trecerea în noul mileniu l-am petrecut împreună cu frații baptiști români din Viena. De o bună vreme, Biserica Baptistă Nr. 1. din capitala Austriei are ca pastor pe fratele Gheorghită din Oradea, de la cea mai mare Biserică Baptistă din România. În Viena activează, de aproape 5 ani, și o altă biserică, Biserica Baptistă Nr. 2. Iar Dumnezeu a rânduit în chip minunat și prin darul său, datorită insistenței și mai ales experienței neobositului pastor, să se unească cele două biserici. De la începutul noului mileniu, ele au pornit pe un drum comun, sub un nou nume „Emanuel”.

Mulțumirea mea sufletească s-a concretizat chiar în prima duminică a noului an, participând la un serviciu de binecuvântare, când fiica și ginerele meu și-au adus pe brațe de rugăciune pe micuța Laura, cea mai proaspătă floare a familiei noastre.

În a doua duminică s-a oficiat un Botez Nou Testamental, unde 4 suflete – toți tineri – și-au predat viața în mâna Domnului. Serviciile de închinăciune sînt împodobite de programul copiilor, tinerilor, corului și fanfarei.

Din tot ce am mărturisit pînă acum, se desprinde o concluzie. Aflîndu-mă trei duminici consecutive împreună cu frații din Viena, și imaginîndu-mi programul de acasă, îmi întărește convingerea și-mi dă siguranța că tot ce s-a făcut și se va mai face, are un țel comun, totul se îndreaptă spre aceeași țintă și are un singur scop. Neamurile Pămîntului să-l recunoască pe Dumnezeu ca Singurul Creator, Domn, Salvator și Mîntuitor.

Iată răspunsul la întrebarea despre mileniul III: Credința – își cere locul de cinste, Dragostea – ne dă cununa, Speranța – asigură veșnicia.

În învățătura de zi cu zi dorim să te iubim mai mult Doamne, dar totodată să-i iubim și pe amicii și neamicii noștri.

Gheorghe Mot

Un cuvânt bun pentru momentele grele ale vieții

V-ați imaginat vreodată cum ar fi lumea noastră fără cuvinte?

Din start, lumea și pământul nu ar fi existat, dacă Dumnezeu nu ar fi vorbit când a dat naștere pământului și întregii naturi. El a continuat să folosească cuvinte când le-a vorbit lui Adam și Eva, iar ei, la rândul lor, i-au învățat pe copiii lor acest limbaj. Cuvintele au fost un mijloc de comunicare între Dumnezeu și oameni și de asemenea între oameni, pentru a transmite sentimente și idei.

Ce ar fi viața fără aceste cuvinte? Ar fi o lipsă totală

casetofon și au înregistrat tot ceea ce el a vorbit. Cam după o oră, i-au spus că au o înregistrare specială, care l-ar interesa. Au dat drumul la înregistrare și, spre marea supărare a omului, propria lui voce – dură și critică – a răsunat prin toată camera. Toată birfa din biserică și noutățile picante despre pastor și slăbiciunile lui au putut fi auzite, în timp ce fața bărbatului a devenit din ce în ce mai roșie. După un timp el nu a mai putut suporta și a ieșit fugind din casă.

Articolul nu preciza dacă acest om a învățat o lecție

de înțelegere între oameni. Dacă aceștia nu ar putea vorbi. Nu ar exista nici un cântec scris sau auzit, nu s-ar putea citi nici o carte, ziar sau scrisoare de dragoste. Nu ar exista radio și televizor; nu s-ar putea ține nici o slujbă religioasă fără cuvinte; nici o școală în care să fie educați copiii noștri.

Se spune că o persoană obișnuită vorbește 30.000 de cuvinte pe zi; aceste cuvinte ar constitui o carte. Dacă acestea ar fi tipărite, în câțiva ani am avea propria noastră bibliotecă.

Întrebarea care se pune acum este: ce anume spunem noi în fiecare zi? Ți-ar place ca cuvintele pe care le rostești astăzi să fie titlu de pe prima pagină din ziarul local? Cât de neplăcut ar fi să se întâmple așa ceva!

Am citit despre o persoană care îi critica în permanență pe alții. Într-o zi, el și-a vizitat niște prieteni, care, pe ascuns, au dat drumul la

din aceasta, dar să sperăm că așa s-a întâmplat. Toți trebuie să fim atenți la vocabularul pe care-l folosim, pentru că se pare că este mult mai ușor să spunem lucruri negative decât pozitive. O mică scânteie poate să aprindă un foc. Acest foc poate fi folosit pentru căldură, pentru a pregăti hrana necesară sau alte lucruri de care avem nevoie. Dar. același foc pus într-un loc greșit poate provoca distrugeri și chiar moartea. Și cuvintele pe care le rostim pot aprinde un foc care să aducă căldură și mângâiere, dar și dezamăgire și moarte.

Fiecare om, indiferent cât de tânăr sau bătrân, bogat sau sărac ar fi, în momentele grele ale vieții are nevoie de cuvinte bune, înțelepte, pline de căldură, de speranță, de alinare.

Dumnezeu să pună pe inimă și pe buzele noastre astfel de cuvinte și noi să avem voința de a le rosti. Nicoleta

O perspectivă sănătoasă asupra problemelor vieții

Omul pe tot parcursul vieții are de înfruntat probleme de orice fel. Problemele pot să ne ruineze atât pe plan material, cât și în plan spiritual. Dar, la fel de adevărat este că rezolvarea înțeleaptă și la timp a problemelor ne ajută să ne maturizăm și să împlinim pas cu pas scopul pentru care am fost creați.

Sperăm ca răspunsurile oferite de dr. Billy Graham, la diferitele întrebări ridicate de semenii noștri, să constituie un ajutor pentru noi în a înscrie încă un punct pe tabelul de marcat al vieții.

Întrebare: Logodnicul meu este de altă credință. Acum, când facem planuri pentru nuntă, ne confruntăm pentru prima dată cu nenumărate împotriviri. Trebuie să mergem mai departe, în ciuda acestor împotriviri?

Răspuns: Ar fi mai bine să rezolvați problemele religioase înainte de căsătorie, chiar dacă aceasta ar însemna s-o amânați. Cu siguranță, părinții voștri au așteptat până-n ultima clipă, crezând că nu veți merge mai departe cu planurile voastre. Sunteți conștienși de conflictul care există și nu găsiți nici un „teren neutru”, în care să puteți locui în înțelegere. Probabil, unii vă vor spune că până la urmă veți cădea de acord în privința părerilor voastre diferite, însă sfatul acesta nu este practic atunci când două persoane trăiesc o viață intimă de soț și soție.

Pentru a trăi o viață fericită împreună, trebuie să aveți încredere, respect și să fiți de acord cu privire la credință. Creștinul îl iubește pe Hristos și crede în El. Pentru el este mult mai mult decât o înțelegere teoretică, este un legământ. De aceea, dacă nu ajungeți să vă înțelegeți pe deplin, este mai înțelept să renunțați la planurile voastre. Amos 3.3 întreabă: „Merg oare doi oameni împreună, fără să fie învoiați?” La această întrebare trebuie să răspundem întotdeauna cu un „Nu” categoric.

Credincioșii ortodocși din Seghedin ar dori o capelă

Cu cinci ani în urmă, la 28 ianuarie 1996, s-a înființat, la Seghedin, Parohia Ortodoxă Română. Se estimează că în oraș trăiesc circa o mie de credincioși ortodocși români. O dată pe lună, în a patra duminică, părintele paroh Aurel Becan slujește în biserica ortodoxă sîrbă. Aici românii plătesc chirie după fiecare slujbă. La numai un an după înființare, adunarea generală a orașului a decis să dea în folosință credincioșilor români un imobil, ca să aibă un lăcaș propriu de rugăciune. Bucuria nu a ținut prea mult.

– Ce s-a întâmplat de atunci? – ne-am interesat de la părintele Becan.

– După înființare, la scurt timp, s-a și ivit necesitatea că ar fi bine, dacă și noi am avea un imobil propriu, pentru că liturgiile noastre se săvîrșesc în biserica ortodoxă sîrbă, o dată pe lună. Ca să putem oficia mai des Sfînta Liturghie, chiar și credincioșii au pretins acest lucru, ne-am gîndit că ar fi bine să obți-

nem o clădire, care să fie a noastră. Am făcut toate demersurile necesare, am înaintat o cerere către Primărie, care în anul 1997 ne-a dat spre folosință o clădire. Am obținut de la Oficiul pentru Minorități o sumă din care urma să facem planuri pentru renovarea clădirii și pentru transformarea ei într-un lăcaș de cult. Ulterior a reieșit că practic nu ni se permite să transformăm clădirea, doar atunci

dacă și locatarii de acolo își dau consimțămîntul. Aceștia, de la bun început nici nu au vrut să audă ca în casa respectivă să se amenajeze o capelă. Clădirea desemnată se află pe bulevardul Tisza Lajos nr. 21, aproape în centrul Seghedinului. Locatarii au protestat împotriva noastră și împotriva realizării unei capele ortodoxe. După anumite zvonuri, ei ar fi dorit să folosească imobilul în alt scop. Deci, în realitate nu ne folosim de acest imobil care, pe hîrtie, ni s-a dat în folosință. Sfintele Liturghii se săvîrșesc și în continuare în biserica ortodoxă sîrbă din oraș.

– Dar ați amintit obținerea unei sume de la Oficiul pentru Minorități pentru realizarea proiectelor. Ce s-a întâmplat cu acești bani?

– Am obținut, prin concurs, o sumă destul de importantă: 600 de mii de forinți. Din aceștia am făcut

Biserica Ortodoxă Sîrbă din Seghedin

planurile de transformare a clădirii. Pentru că acest imobil are o suprafață mai mare, și cuprinde mai multe încăperi, ne-am imaginat să amenajăm aici și un club românesc, unde credincioșii noștri ar putea sta de vorbă, ar putea organiza diferite întâlniri, cenecluri. De fapt, acești bani au fost prădați, pentru că avem o hîrtie, un plan, pe care – mă tem – nu-l vom putea realiza niciodată. Îmi pare foarte rău că după ce am participat cu succes la concurs,

am pierdut acești bani.

– Ce s-ar putea face totuși ca ortodocșii români din Seghedin să aibă o biserică proprie?

– Probabil că ar trebui să mai insistăm la Primărie, dar între timp conducerea de atunci s-a schimbat, cu cea actuală nu avem relații atât de apropiate. Obstacolul principal totuși îl constituie locuitorii de acolo. În ultimii doi ani nici nu s-a mai vorbit despre problema noastră.

O soluție ar fi să renunțăm și oficial la această clădire, și probabil, că acest lucru se va întîmpla. Eventual, dacă primăria va fi dispusă să căutăm o altă clădire, sau chiar un teren. Prea Sfîntul Episcop Sofronie, cînd a vizitat pentru prima dată Parohia din Seghedin, a promis că va încerca să discute și în România despre transportarea aici a unei biserici de lemn.

M. Rocsin

Ortodocșii și romano-catolicii s-au rugat împreună pentru unitatea creștinilor

Săptămîna de rugăciune pentru unitatea creștinilor (18–25 ianuarie 2001) i-a adunat la Iași pe credincioșii celor două Biserici reprezentate în capitala provinciei istorice Moldova: Ortodoxă și Romano-Catolică. Întîlnirile între ortodocși și catolici au loc și în alte orașe ale Moldovei: Bacău, Huși, Roman, Onești. “După ce în anul 2000 toate Bisericile din Răsărit și din Apus s-au străduit să trăiască marele

mister al mîntuirii fie la Ierusalim, fie la Constantinopol sau la Roma, și, desigur, și în cadrul bisericilor noastre locale – este notat într-o scrisoare a PS Petru Gherghel, episcop romano-catolic de Iași, către Înalt Prea Sfîntul Daniel, mitropolit al Moldovei –, drumul nostru pornește acum în cel de-al treilea mileniu pe care-l voim și-l dorim ca timp al refacerii unității Bisericii lui Hristos”.

Orthopress

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 4 februarie 2001

Apateu	– ora 11.00 – pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 10.00 – pr. Ilie Ciocan
Budapesta	– ora 10.00 – pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrala din Giula	– ora 10.00 – P.S. Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Cenadul Unguresc	– ora 9.30 – pr. Aurel Becan
Ciorvaș	– ora 9.00 – pr. Teodor Marc
Chitighaz	– ora 9.30 – pr. Florin Olteanu
Crîstor	– ora 9.00 – pr. Alexandru Șereș
Giula II	– ora 8.30 – pr. Petru Pușcaș
Jaca	– ora 10.00 – pr. Cosmin Pop
Micherechi	– ora 9.00 – pr. Ioan Bun
Otlaca Pustă	– ora 9.00 – pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 9.00 – pr. Origen Sabău

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Marti	ora 18.00 – oră de rugăciune

Rădăcini

Trăiește în centrul Bucureștiului, în vecinătatea unei bisericuțe minunate, un preot bătrîn, care poartă sentimente foarte calde românilor din Ungaria, în special celor din Micherechi. Faptul devine și mai curios cînd aflăm că acest slujitor al lui Dumnezeu n-a văzut niciodată... Micherechiul.

Părintele Nicolae Bordașiu are azi 77 de ani. S-a născut în comuna Husasău, în apropierea Oradiei. Pentru că nu știa limba maghiară, a fost trimis de tînăr în spre mijlocul țării, pentru a învăța preoția. După o viață

nu prea ușoară și după 17 ani de pușcărie, părintele Bordașiu nu se odihnește nici azi. Este slujitor la biserica Sfîntul Silvestru din centrul Bucureștiului se ocupă în special de tîneret. Probabil că copiii inocenți îl țin și la vîrsta înaintată tînăr, activ și energetic.

Cînd l-am sunat la telefon, prezentîndu-mă cine sînt și de unde vin, am fost primită imediat: parcă l-ar fi vizitat o rudă, un neam, pe care de mult nu-l văzusem. M-a rugat să-i povestesc cum arată azi Micherechiul, cum o duc oamenii de aici,

și bineînțeles m-a întrebat ce mai face familia Budai, familia Marc... adică neamurile lui.

De unde aceste legături de sînge?

Cei care cunosc istoria comunei Micherechi știu că primii preoți ortodocși din acest sătuleț s-au numit Ioan, Simion și Teodor Bordaș. Părintele Bordașiu din centrul Bucureștiului, care n-a văzut niciodată sătulețul populat și azi în majoritate de români, este descendentul acestei familii. Oferindu-i drept cadou un exemplar din cartea apărută recent „Micherechi – Pagini istorico-culturale”, în editarea institutului nostru de cercetări, părintele Bordașiu mi-a zis: „Nu știu ce să fac... Să te ascult pe tine sau să mă apuc imediat de această carte.”

L-am lăsat pe venerabilul părinte să citească, dar a fost „musai” să-i promit că la următoarea mea ședere în capitala României o să-l vizitez și o să particip la Sfînta Liturghie din Biserica Silvestru. Și bineînțeles, o să-i mai povestesc despre oamenii de pe la noi... Eva Iova

Joc fără hotare la Chitighaz

Acum e timpul balurilor și al jocurilor sportive de sală. Mai mult chiar: în toată lumea continuă fotbalul în sală.

Școlile generale din Chi-

meciurile, după care a urmat aprecierea competiției. Golgheterul: *Pakot Gábor* („Madách”) din Bichișciaba cu 8 goluri – a primit o cupă care i-a fost înmănată de *Ale-*

tighaz au organizat la 16 ianuarie *Cupa „Márki Sándor”*, la care au fost invitate opt școli generale din regiunea aceasta. Scopul acestei întreceri a fost în primul rând întemeierea unei tradiții în amintirea și cinstirea lui Márki Sándor, al cărui nume îl poartă școala generală maghiară. La ora 8.00 în sala sporturilor din comună s-au înșirat nouă echipe de băieți din generațiile 1986-87. După deschiderea festivă a urmat jocul mult așteptat.

Competiția s-a desfășurat în felul următor: echipele au fost împărțite în trei grupe, dintre care numai cîte două au continuat jocul.

Meciurile au fost bogate în goluri și pline cu emoții. Băieții au jucat cu cel mai mare elan din primul minut pînă la sfîrșitul meciurilor. Mulți jucători din campionatele județene sau naționale ar putea să ia exemplu de la ei, de modul în care au jucat băieții aceștia.

După-masă s-au terminat

xandru Fina, președintele Autogovernării românești din comună. Cel mai bun portar: *Tóth László* (Újkígyós) a primit o pereche de mănuși, predată de *Cheorghe Ardelean*, președintele clubului sportiv. Cel mai bun jucător din Chitighaz: *Cheorghe Gros* – a fost premiat de *Florica Santău*, directoarea școlii generale române. Fair play pentru echipă: *Magyarbánhegyes* – căreia i s-a oferit o minge prin arbitrul *Kókúti László*. Cel mai bun jucător al cupei: *Attila Știr* (Leucușhaz). Primele trei echipe au primit un cadou și o diplomă: I. echipa școlii Madách (Bichișciaba), II. Újkígyós, III. Medgyesegyháza, înmănate de *Cheorghe Gulyás*, primarul comunei.

Cu ajutorul Școlii profesionale, al Primăriei și al unor inimoși sprijinitori ai fotbalului, participarea la această competiție a fost pe gratis. La fel, și arbitrii „au fluierat” fără plată.

MIC

Anecdote despre marile personalități

Frédéric Chopin (1810–1849) – pianist și compozitor polonez

Într-o seară, pictorul Delacroix, prietenul lui Chopin, îi spuse că scriitoarea George Sand își scrie Memoriile. La care Chopin, cu ironie amară, îi răspunse:

– Imposibil. Toată viața ei n-a făcut decît să uite. Cum și-ar putea scrie azi Memoriile?

Confucius (551–479 î. Chr.) – filosof chinez

Un discipol îl întreabă pe Confucius, ce e moartea. Iar maestrul său îi răspunse cu seninătate:

– Fiul meu, cum ți-aș putea descrie eu ce este moartea, dacă n-am aflat încă ce este viața?

ENCICLOPEDIE GENERALĂ PENTRU COPII

Plante și flori

În lume există peste 350.000 de specii diferite de plante. Pentru a supraviețui, toate viețuitoarele depind de plante.

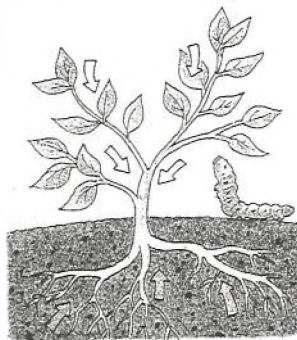
Importanța plantelor

Pentru a respira, oamenii și animalele au nevoie de oxigenul eliberat de plante.

Plantele consumă dioxidul de carbon, pe care oamenii și animalele îl expiră.

Cum cresc plantele?

Plantele verzi își prepară singure hrana. Ele absorb din sol apă și minerale, care trec prin tulpină și ajung la frunze.

În frunze, cu ajutorul luminii Soarelui, din apă și dioxidul de carbon din aer se formează glucoză. Glucoza este hrana plantelor.

Animalele și oamenii se deplasează pentru a-și procura hrană. Plantele și-o produc singure. Ele nu se deplasează.

De la sămînță la plantă

Cele mai multe plante cresc din sămînțe. O sămînță de floarea-soarelui se umflă în pămînt pînă cînd din ea crește o mică rădăcină și o tulpină, care se îndreaptă înspre Soare.

OMIZILE ȘI MELCII
MANÂNCĂ PLANTELE
TINERE.

La început, tînăra plantă se hrănește din sămînță, dar de îndată ce apar frunzele, acestea produc hrana pentru plantă. Apoi apare floarea.

Floarea se deschide și este în curînd polenizată. Cresc noi sămînțe, care se coc și cad pe Pămînt. Cele care supraviețuiesc, devin flori anul următor.

De ce au plantele flori?

Florile sînt importante ca părți ale plantelor deoarece ele produc sămînțe.

Ca sămînțele să apară, un praf fin numit polen trebuie să ajungă de la o floare la alta. De obicei, polenul este transportat de vînt sau de insecte.

Florile produc un lichid dulce, numit nectar, pe care îl beau insectele. Culoarea și mirosul florilor atrage insectele spre nectar.

Cînd insecta bea nectar, de corpul ei se lipesc particule de polen. Apoi insecta vizitează altă floare, iar polenul de pe corpul ei rămîne în floare, polenizînd-o.

Aventura sămînțelor

Cînd sămînțele se coc, părăsesc planta pentru a se dezvolta într-un nou loc. Multe sămînțe sînt duse de vînt sau de apă.

Unele sămînțe se prind de blana sau țepii animale-

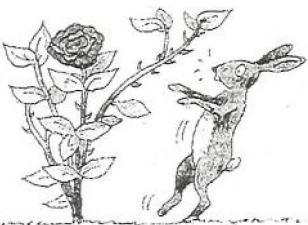
lor. Mai tîrziu se desprind și cad. Acolo unde cad, apar noi plante.

Alte sămînțe cresc într-o teacă, care se coace la Soare și se crapă brusc, expulzînd sămînțele din planta mamă.

Capcane, paraziți și ghimpii

Unele plante mănîncă insecte. Cînd insecta se așează pe ele, se închid brusc, ca o capcană.

Există și plante parazite, care trăiesc și se hrănesc pe seama altor plante. Ele nu au rădăcini în pămînt.

Alte plante au ghimpii care înțepă, protejîndu-le împotriva păsărilor sau animalelor.

Scoală pe Internet

Să citim ziare!

Sîntem în stare să ne plîngem și ne scuzăm deseori că de aceea nu citim românește pentru că nu avem cărți, nu avem ziare. În cazul cărților e mai greu să dai sfaturi bune, pentru că fiecare citește numai ceea ce îl interesează. (Știm, știm, în cazul elevilor și ceea ce este obligatoriu!) Dar ziarele citim în fiecare zi, ca să fim bine informați despre ceea ce se întîmplă în lume sau în țară.

V-ați gândit deja la faptul că atunci cînd cineva începe să însușească o limbă străină, profesorul îi propune: să citească cît mai mult, tot ce îl interesează. Acesta este cuvîntul magic: „interes”. Dacă citești o lectură care te interesează, nu observi că trebuie să faci eforturi.

Pentru această săptămînă vă propunem o adresă web, la care puteți găsi aproape toate ziarele, revistele românești. La <http://ziare.com> găsiți, printre altele, linkurile ziarurilor Adevărul, România Liberă, Evenimentul Zilei, Ziua, ProSPORT, etc., precum și paginile web ale posturilor de televiziune și radio din România.

Iată și o adresă de revistă pentru tineri: www.e-super.ro. Lectură plăcută!

- eva -

Imagine veselă

Dragi copii, căutați și găsiți pe desenul nostru cele șapte greșeli pe care le-a făcut ilustratorul!

Rezolvare: (A-1, A-4, A-6, A-8, B-5, B/C-4/5, E-5)

Certificat la jumătate de an

Interviu cu Gabriel Rus din anul IV

În zilele acestea se încheie mediile și se completează certificatele de la jumătatea anului școlar. Elevii de liceu se pregătesc să înainteze documentele pentru admitere la școlile superioare, la universități. Despre aceste actualități am stat de vorbă cu Gabriel Rus, elev din clasa a IV a Liceului Nicolae Bălcescu, care face naveta la Giula. În timpul anilor petrecuți la liceu, a fost fruntaș la învățătură, deși nu e chiar eminent. Sînt materii din care știe mai mult ca ceilalți.

- Care sînt disciplinele tale preferate?

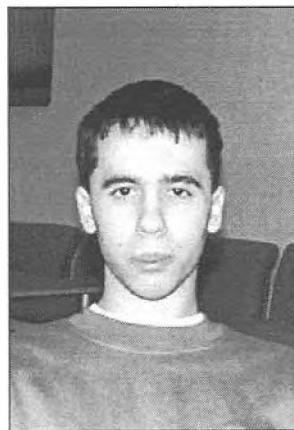
- Pe primul loc, în cazul meu, stă istoria. Cînd eram copil mic, mama mea mi-a povestit multe istorioare biblice. Am fost încîntat de aceste întîmplări, care au stat la baza interesului și a alegerii mele. Cînd am început să învăț la școală istoria, istorioarele biblice m-au ajutat mult. Prin urmare, am început să caut și eu alte cărți de istorie, din care am învățat mult și în plus. Cealaltă disciplină preferată de mine este limba și literatura maghiară: îmi plac romanele, mă atrage poezia.

- Unde vrei să continui studiile după ce ai terminat liceul?

- Pe primul loc am precizat facultatea de drept din Seghedin, în al doilea rînd am desemnat Universitatea din Seghedin, unde aș studia istoria și literatura maghiară. În ambele locuri aceste două discipline se pretind la examenul de admitere. Și tocmai la aceste discipline am fost întotdeauna eminent.

- Am auzit că ai participat din istorie la prima și a doua fază a olimpiadei pe țară a elevilor de școală medie.

- Da. În toamnă s-a desfășurat faza județeană, la Liceul Rózsa din Békéscsaba. Acolo am participat cu succes. Atunci, în toamnă, cînd s-a lansat concursul, limita de puncte a fost de 49. Iar fiindcă eu am realizat 55 de puncte, lucrarea mea a fost trimisă mai departe, ca lucrare reușită. Acum însă, fiindcă prea mulți candidați au dovedit cunoștințe temeinice și punctaj ridicat, s-a modificat limita concursului

și noi am rămas pe dinafară, am căzut sub limita nouă. Trebuie să precizez însă că cel care a cîștigat olimpiada a cîștigat cu 70 de puncte. Eu am fost pregătut pentru concurs de profesoara mea de istorie, de Andrea Cefan. Acum îmi dau seama că aș fi putut să învăț și mai mult, atunci probabil și rezultatele mele ar fi fost mai bune. Mă pun iarăși pe treabă, căci se apropie bacalaureatul, pe urmă examenul de admitere și acolo ar fi și mai important să fac față cu succes.

- Cum te pregătești pentru admitere?

- Rezolv teste și lucrări de control, propuse de universitate. După ce rezolv problemele, le trimit prin poștă la Seghedin. După corectare, le primesc îndărăt gata corectate și apreciate prin punctaj. Aceste teste le rezolv și la istorie, și la literatura și limba maghiară. Cînd universitatea mi le restituie gata corectate, îmi dau seama cît sînt de pregătît, ce lipsuri mai am, ce și cum trebuie să mai învăț. După părerea mea, acesta e un sistem bun. Te poți orienta unde în ce stadiu te găsești în aprofundarea materialului.

- Ce pasiuni ai?

- Îmi place să citesc. Apoi, încă din clasa a șaptea sînt membru în fanfara baptistă din Chitighaz. Aceasta e o preocupare de mare folos, care mă pasionează, dar mă și relaxază.

- Cum va fi certificatul la jumătate de an?

- După cîte știu, la mine nu s-a schimbat nimic, notele mele sînt bune, nu zic că nu ar putea fi și mai bune!...

Șt. Oroian

Cîteva citate și locuțiuni...

...în limba latină devenite maxime și foarte des întîlnite în limba vorbită:

1. _ Alea iacta est! (Caesar)
2. _ Carpe diem! (Horățiu)
3. _ Cogito ergo sum. (Descartes)
4. _ Divide et impera! (Machiavelli)
5. _ Errare humanum est. (Cicero)
6. _ Pecunia non olet. (Vespasian)
7. _ Omnia vincit amor. (Vergiliu)
8. _ Vae victis! (Titus Livius)
9. _ Verba volant, scripta manent! (Terențiu)

Ele înseamnă:

- a) Omul este supus greșelii.
- b) Zărurile au fost aruncate!
- c) Vai de cei învinși!
- d) Vorbele zboară, cele scrise rămîn!
- e) Dragostea învinge totul.
- f) Cuget, deci sînt.
- g) Bucură-te de ziua de azi!
- h) Bani n-au miros.
- i) Dezbină și stăpînește!

Rezolvați rebusul, scriind lîngă cifre literele potrivite.

L. B.

Dezlegare:

1. (b), 2. (g), 3. (f), 4. (i), 5. (a), 6. (h), 7. (e), 8. (c), 9. (d)

Situația internă din Ungaria devine din ce în ce mai complicată

Încercînd să analizez situația internă și raportul de forțe din Ungaria, data trecută am ajuns la concluzia că, deocamdată, nimic nu este sigur, cert, totul este deschis, și ca rezultat al acestora, se poate întîmpla orice. Afirmatiile mele s-au dovedit însă a fi timpurii. Evenimentele din ultimele săptămîni par a justifica mai degrabă titlul acestei scrieri, situația internă devenind din ce în ce mai complicată, dar cu anumite semne de prevestire ale unei noi cristalizări.

Iată întîi faptele. După trei cicluri, în care numărul partidelor participante (6) a rămas neschimbat, chiar dacă ultima dată Forum Democratic Maghiar (MDF) a putut să intre în Parlament doar cu ajutorul unei liste comune cu Uniunea Tinerilor Democrați (FIDESZ). Pînă acuma, unul dintre factorii echilibrului era tocmai acest lucru. Celălalt element al stabilității politice din Ungaria l-a constituit faptul că în cei zece ani de la schimbarea de regim nu s-a format un nou partid de seamă. Nu sînt sigur dacă aceasta se va menține în continuare. Prevăd, mai degrabă, reușita a patru partide la noile alegeri din 2002.

În urma acestor elemente poate veți fi puțin surprinși, dacă voi adăuga: și nici cu astea însă n-am spus totul. Nu, fiindcă, în ultimul timp, crește considerabil numărul acelora, care pun problema posibilității instaurării unui regim nou, și anume, a celui bipartit. Cum adică? Bine, tema nu e necunoscută în lume, iar asemenea tendințe s-au ivit,

în ultima vreme, și la noi: de exemplu, sprijinul partidelor „mici”, care n-au reușit să intre în Parlament, scade în continuare. În 1990 16, în 1994 13, iar în 1998 11%, în timp ce sprijinul participanților permanenți, în aceeași perioadă, crește mereu: în 1990 Frontul Democratic Maghiar (MDF) cu Uniunea Democraților Liberi (SZDSZ) au cîștigat doar 46, cu patru ani mai tîrziu, Partidul Socialist Ungar (MSZP) și SZDSZ 53, iar în 1998 FIDESZ și MSZP 62%. Deci, alegerile din 1998 au dovedit că partidele de pe locul unu și doi au devenit și mai evidențiate, și mai puternice, această situație menținîndu-se de mai multă vreme, schimbîndu-se doar poziția lor la cîrmă.

În ce ne privește, importanță poate avea faptul că aceste partide au rămas în continuare stăpîne situația politică. Din toate acestea, eu deduc că viața noastră politică trece printr-o nouă fază, o fază a concentrării forțelor, a puterii, care, chiar dacă e încă lentă, nu se poate să nu fie luată în considerație. Odată călcînd pe treapta cea mai de sus, cele două partide mari au creat o nouă situație, în care ordinea de popularitate a partidelor s-a rupt în două, avînd, la ora actuală, partea de sus și partea de jos. Mijlocul, la începutul Partidului Independent al Micilor Agrarieni (FKgP), iar în ultima vreme MDF-ul, e în curs de dispariție. Se pune, imediat, întrebarea: oare asta er fi interesul ambelor poluri, a ambelor partide mari? Pesemne că da!

Cum adică? Așa că, de

exemplu, SZDSZ-ul, prin noul șef al fracțiunii sale parlamentare, *Szent-Iványi István* ne aduce la cunoștință că ar fi bine dacă Ungaria, mai devreme sau mai tîrziu, ar reveni în rîndul acelor țări în care, în privința legăturilor de coaliție, excluderi există doar în privința forțelor extremiste. Partidul SZDSZ se teme, mai ales dacă adăugăm și partea a doua a frazei pronunțate de *Szent-Iványi István*, și anume că partidul său este împotriva bipolarizării vieții politice. În strategia schițată de către noul președinte *Demszky Gábor* figurează pe primul loc un regim al pluralității, în care, în afară de cele două poluri deja amintite, să existe și al treilea pol, în frunte cu SZDSZ-ul, care, conform sondajelor actuale, ar putea să întrunească cel puțin un milion de voturi. În orice caz, cu o popularitate de 7-8% acest lucru mi se pare mai puțin verosimil. SZDSZ-ul, așa cum am mai apreciat și data trecută, s-a trezit prea tîrziu.

În cadrul FKgP bătălia e în toi. Nimeni nu poate contesta marile neînțelegeri și confruntări, cele mai noi împrejurări ridicînd chiar și posibilitatea izbucnirii unui puci. Membrii rebeli vor să-l înlăture pe actualul președinte *Torgyán József*. De fapt, lucrurile nu prea surprind pe nimeni. La ultima ședință a prezidiului, de la sfîrșitul anului trecut, organizată la Göd, președintele *Torgyán* a aruncat vina eșecurilor și a slăbirii partidului pe seama fracțiunii parlamentare și a prezidiului pe Capitală. Din toate acestea rezultă că președintele *Torgyán* este un adevărat politician de opoziție, simțindu-se ca la el acasă numai în asemenea situații. Din această cauză, partidul său a devenit ușor ținta unor atacuri serioase, la început doar din afară, în ultimul timp însă și din înăuntrul partidului. Părerea mea este că dacă FKgP nu va putea rezolva criza actuală, probabil va ajunge într-o situație și mai gravă. Pînă nu demult, chiar și FIDESZ mai declara că nu stă de

parte de ordinea de valori liberală reprezentată de FKgP o reprezintă de la începuturile sale. Astăzi, această iluzie e pe cale de a se spulbera.

Venind vorba despre Forumul Democrat, nu-mi dau seama ce speranțe nutrește *Dávid Ibolya*, președintele MDF-ului, declarînd că înainte de alegeți nu vrea să stabilească nici o convenție cu FIDESZ, dorind să pomească campania electorală cu un program separat, independent. Care? Și unde e? Și face toate acestea după doi ani și jumătate de guvernare în coaliție cu FIDESZ. Poate dumneavoastră înțelegeți. Eu nu.

FIDESZ, în plină cunoștință de cauză, și cu deplina responsabilitate a unui partid (încă) puternic, declară deja în mod deschis, printr-un interviu oferit ziarului *Magyar Nemzet* de către *Kövé László*, președintele partidului, care vorbea despre accelerarea polarizării vieții politice, formîndu-se astfel două integrări: una liberală, alta de stînga. Stăm, deci, în fața formării unei situații bipartite. În aceste circumstanțe, nu e de mirare că alegătorii nesiguri, ezitanți, numărul și dezinteresul lor crescînd pe zi ce trece, să-și caute sprijinul nu

în partidele mici, ci în cele mari. Prin urmare, ei pot apela numai la două partide adunînd totalul de opt zecimi din voturi.

FIDESZ, împreună cu Partidul Socialist Ungar (MSZP), pesemne, vor fi în stare de aceasta, situîndu-se însă pe două poluri opuse, ne dirijează și mai aproape de noua orînduire bipartită. Ca dovadă că tot ce am apreciat nu e deloc o glumă, trebuie să mai adaug că ieșirea din starea actuală o va constitui nu rebeliunea sau soluția pașnică din cadrul FKgP, deși unii (de exemplu *Lányi Zsolt*, membru al prezidiului) se oferă deja să accepte să devină președinte nou, ci felul și programul cu care se vor prezenta la alegeri cele două poluri, cele două partide mari. Un alt lucru pe care îl constat este că pe măsură ce timpul trece, FIDESZ-ul devine din ce în ce mai nervos, în politica sa domnind mai degrabă un populism lipsit de principialitate, decît cugetul și înțelepciunea. Drept rezultat al acestei pripiri poate fi considerată și scăderea membrilor partidului, precum și o mai accentuată ofensivă împotriva celui alt pol. Mă întreb, pînă cînd?

Al. Ardelean

2001 este Anul European al Limbilor

Din inițiativa Consiliului Europei și a Uniunii Europene și cu susținerea UNESCO, anul 2001 a fost decretat Anul European al Limbilor. Marcarea anului limbilor vorbite în Europa urmărește conștientizarea și valorificarea moștenirii lingvistice a popoarelor europene, dezvoltarea interesului cetățenilor pentru cunoașterea și studiarea limbilor materne, crearea condițiilor pentru promovarea și studiarea acestora.

Reprezentanți din 41 de țări – membre ale Consiliului Europei, precum și din 6 state care au semnat Convenția culturală a Consiliului Europei – și-au exprimat dorința de a participa la inaugurarea oficială a Anului European al Limbilor la Chișinău, Republica Moldova. Evenimentul este programat pentru a doua jumătate a lunii februarie a.c. Programul acțiunilor prevede organizarea unui ciclu de seminare și mese rotunde cu participare internațională, precum și acțiuni în vederea studierii limbilor în general și a limbii române în special.

Dsida Jenő

Fiți sinceri

Să vedeți cît de mult am ostenit și nu pot să hoinăresc în labirintul slovelor voastre. Îmi plac căile liniștite, drepte ca și linia singură a săgeților

Să fiți sinceri, nu năpustiți spre mine cuvinte frumos împănate fiindcă pot suporta imaculata predică, dar și voi trebuie s-o suportați.

Iar cînd vorbesc să nu priviți îndărătul meu – mă neliniștește. Afirmatiile voastră să fie: da, da iar negația: nu, nu.

Desigur, odată murim cu toții. Fulgăiește zăpada, aici pîlpiie focul și am fi cu toții frați iar milostivul nostru tată este Dumnezeu.

Traducere în românește de Vasile Roxin

Vatra lui Todor Mureșan

Todor Mureșan e un român dintre cei puțini pe care-i mai găsim în Bătania. S-a născut în 1936, e fiul lui Petru Mureșan, fostul cîntăreț al bisericii ortodoxe române și a Ecaterinei Boar. Cele 4 clase primare le-a terminat în școala românească de lîngă parohie, apoi a continuat școala la unguri. A terminat un an și la liceul local, dar din cauza că tatăl său a fost „dușmanul poporului”, nu a mai putut continua studiile liceale. Deși nu a învățat mai departe, mintea i-a fost ageră și-a și folosit-o totdeauna, oriunde a lucrat.

Toată viața s-a legat de pămînt, a iubit animalele: sub mîinile lui a rodit pămîntul cît se poate de bogat și animalele au crescut cu spor. În jurul lui întotdeauna este ordine: casa lui e frumoasă, curtea ordonată. Cînd l-am vizitat, era bolnav în pat. Cu o zi mai devreme l-au adus acasă de la Giula, de la spital, avînd probleme cu tensiunea și cu diabetul. Nu se plînge – numai pîinea-i lipsește...

Ultima dată ne-am întîlnit în toamnă. De atunci a slăbit destul de mult. Într-o cameră mică, albă, curată, m-a primit cu dragoste frățească, ca întotdeauna. La căldura blîndă care radia din cuptor, din vechea vatră familială, am continuat discuția acolo unde am întreprins-o la ultima noastră întîlnire.

– Știi, frate, la noi în casă Dumnezeu era primul și apoi pămîntul și pămîntul. Pentru cîte-o bucată de pămînt s-au luptat strămoșii noștri zi și noapte. Dacă așa o cereau vremurile, nici nu mîncau și nici nu le păsă că hainele lor sînt zdrențăroase... Așa a fost, să mă crezi...

Eram încă copil mic, dar îmi amintesc viu cum a lucrat tata și bunicul meu, cum au adunat averea, moșia. După ce au venit rușii, cu democrația lor, ne-au luat-o! În anii cincizeci

tatăl meu a fost arestat. De ce? Motivele, știi, nu s-au explicat pe vremea aceea, dar erau motive scornite, nereserioase. Noi, eu cu frațele meu Livius și cu mama, am rămas acasă și am lucrat mai departe și am trăit cum s-a putut trăi pe atunci. Eram tînăr, am avut putere. Aș fi putut să mă lupt cu toată lumea... În 1956 am fost printre primii care au vrut să schimbe lumea cea nedreaptă. Cu ortacii mei am luptat pentru „libertate” și am crezut în tot ce s-a petrecut în toamna ace-

ea. Dar a trebuit să mă trezesc repede din vis: ne-au prins, ne-au bătut. Nu o dată, ci de mai multe ori... Din bătăile astea am scăpat, fiindcă un neam de-al mamei era printre cei care „au făcut ordine”. El m-a salvat de temniță, de moarte. Dar apoi a trebuit să mă prezint săptămînal împreună cu alții. Cînd s-a consolidat dictatura, s-a mai consolidat și soarta mea. De lucrat am știut să lucrez și nici mintea nu m-a părăsit. Numai timpul nu l-am putut opri...

Așa am făcut iarăși cum au făcut strămoșii mei: am început să cumpăr pămînt. Mai întîi numai așa, o bucată, apoi alta, iar la începutul anilor '80 m-am po-

menit că am 14 holde de pămînt. Pe lîngă asta, cînd s-a consolidat sistemul cooperativelor, am lucrat în cooperativa „1 Mai” din Bătania ca negustor. Cînd am construit această casă în care trăim, am proiectat și un mic magazin. Cu ajutorul cooperativei l-am amenajat, și apoi, după zece ani, în 1992, a intrat în proprietatea noastră, în proprietatea familiei. Azi funcționează bine și avem cerc larg de cumpărători. Totuși, dincolo de acest magazin mic, știi bine, pămîntul a rămas iubirea mea cea mare. Am avut o sete de a cumpăra..., să am cît mai mult pămînt, să arăt lumii, vlahul cum știe să gospodărească! După 1990 mi-a venit timpul. Între 1980–1990, cu muncă sîrguincioasă am adunat bani, din care, înțelegîndu-mă cu familia, am licitat și am mai cumpărat pămînt. Am făcut proiecte, am cîștigat concursuri. Acum, nu prin posibilitățile politice am făcut ce am făcut, ci am riscat și mi-am folosit capul, mintea și am reușit. Azi avem sute de hectare, din cele mai bune pămînturi din jurul Bătaniei, avem un parc de mașini serios: patru tractoare, un agregat Rába-Steiger și un John-Deer. Arăm, semănăm și secerăm, lucrăm cît putem. Apoi „hazna” să și vede...

Numai că, vezi, pe cînd

se pricopsește omul, se și îmbătrînește, și boala vine una după alta. Dar nu sînt amărît, fiindcă copiii noștri continuă ceea ce am început noi. Iar eu, pînă cînd pot, pînă cînd am puteri, mă străduiesc să ajut, să fac ceea ce trebuie...

De mic am fost crescut în credință. La noi în casă religia a avut prestigiu. Pe vremuri, „turma noastră” a fost puternică, strîns adunată în jurul Bisericii. La începutul anilor '90 am crezut că o putem lua de acolo de unde comunismul a terminat cu Biserica noastră. Așa m-am și atașat iarăși. Am și fost ales în conducere. Dar lucrurile nu așa s-au întîmplat cum am crezut eu și alți cîțiva. E adevărat, mulți au murit de atunci, abia mai sînt credincioși în biserică. Pe vremuri, în strănă erau mai mulți ca azi la slujbă.... Totuși cred că printr-o altă mentalitate s-ar mai putea trezi cîteva lucruri. Eu așa am rezolvat treaba că de sărbători urcăm cu familia în mașină și aflăm biserică unde omul credincios este cinstit și așteptat la rugăciuni.

Cam așa arată vatra lui Todor Mureșan astăzi, cu trudă și oboseală, cu dragoste nemărginită față de pămîntul ale cărui roade sîntem și noi.

Casa lui e casă în care se cinsteste pîinea și credința strămoșească.

Șt. Oroian

Ionel Teodoreanu

O vorbă de-a bunicei

– I-auzi!

Bunicul s-a oprit cu gazeta în mijlocul etajului.

Începe să citească din nou, cu glas și mai tare, articolul despre Vasile Alecsandri.

Bunicul și bunica l-au cunoscut pe „Conu Vasile”.

Vorbesc despre el numai cu preamărire.

– Auzi, Elencu?

– Aud.

„Tinerelul” de la gazetă îl ia foarte de sus pe Vasile Alecsandri. A fost – zice el –, i-a trecut vremea, nu mai este.

– Auzi, Elencu?

– Aud.

Bunicul citește c-un tremur în glas. Nu poate isprăvi.

– Cum de rabdă pămîntul pe-un astfel de ticălos?

– Stai binișor, Alecule, – îl potolește bunica. Ia să vă spun eu una. O știu de la babaca. Era pe vremea ceia un doctor mare la Iași, da foarte bețiv. Într-o noapte îl ia la un bolnav, chiar de la crîșmă. Se duce doctorul de voie de nevoie, și cum dă cu ochii de bolnav, dă să-i ia pulsul. „Măi”, îi spune el, „n-ai nimica. Te-ai îmbătat ca un porc”. Și dă să plece. „Stai, domnule doctor”, îi spune omul, „căci nici n-ai pus mîna pe mine. Ți-ai luat pulsul dumitale”... Așa-i și cu condeerul tău de la gazetă, Alecule. El îi prost, nu Conu Vasile...

Bunicul respiră adînc și zîmbește împăcat.

– Deșteaptă mai ești mata, Elencule.

Abia au trecut câteva luni de când am devenit colaborator intern la Foia noastră, în luna septembrie al anului 1968, când mă gândeam din ce în ce mai des ce bine ar fi să înființăm un club unde să ne întâlnim, noi, românii din Budapesta, să ne cunoaștem mai bine, să invităm în mijlocul nostru scriitori, poeți români din țară și din România, să organizăm expoziții din creațiile tinerilor creatori de artă plastică, serate culturale, programe folclorice, odată pe an bal românesc etc., etc. Despre aceste planuri am discutat cu mai mulți prieteni, cunoscuți, colegi, printre alții cu *Petru Silaghi*, prim-secretar al UDRU, *Teodor Gurzău*, funcționar la poșta „Nyugati”, *Alexandru Czirle*, conducătorul unei întreprinderi economice, și nu în ultimul rând cu fostul meu coleg, *dr. Ioan Crișan* și redactorul șef, *Gheorghe Mészáros*, ei doi fiind pesimiști în ceea ce privește înființarea clubului.

Domnul Silaghi, fie-i țărâna ușoară, a susținut, a sprijinit chiar de la început în mod perseverent ideea înființării clubului, intervenind la organele de stat competente. Într-o zi, disde-diminează în subchiria unde locuiam sună telefonul:

Una din străduințele activității național-cultural-științifice ale asociației Astra a fost înmănușarea oamenilor de știință. După anul 1900, aceste străduințe s-au încheiat și în structuri organizatorice specifice, menite să concretizeze aportul intelectual existent.

Un rol însemnat l-a avut în acest sens puternicul grup intelectual care s-a format la Budapesta. Astfel, în primăvara anului 1914, mai mulți intelectuali români din capitala ungară și-au exprimat dorința de a constitui un despărțământ local. Totodată, au cerut mandatarea unui membru din consiliul central al Astei cu organizarea despărțământului. În urma acestei solicitări, conducerea centrală din Sibiu l-a însărcinat în sensul amintit pe profesorul universitar *dr. Ioan Ciocan* (Arhiva Națională – Sibiu, fond Astra 1503/ 1914, hotărârea din 4 iulie 1914).

Chiar dacă din cauza iz-

Începutul începutului

– Cum s-a înființat, acum 20 de ani, Clubul Românesc din Budapesta –

– Tovarășul Roxin?! – aud la receptor o voce afectată neplăcută.

– Da. Ce doriți?

– Sînt secretara tovarășului *Kővágó*. Șeful vă așteaptă să fiți aici peste o oră.

– Avem tocmai închiderea ediției...

– To-va-ră-șe, vă cheamă directorul Departamentului independent pentru naționalități al Ministerului Culturii și Învățămîntului, care e gazda și al ziarului dumneavoastră!

M-am speriat de-a binelea de cuvîntul „tovarășe”, accentuat de cîteva ori, deoarece pe vremea aceea accentuarea în felul ăsta nu prevestea nimic bun.

– Da, da, înțeleg... Voi fi acolo la timp, tovarășă.

– M-am spălat, m-am bărbărit cît mai repede, mi-am îmbrăcat costumul de sărbătoare am luat-o spre Minister cu niște bănuiești deloc optimiste. Îmi vedeam viitorul printr-o prismă întunecată... Ce voi face, dacă ăsta mă dă afară de la redacție?!... Să mă angajez la poșta unde lucrează prietenul meu la cărățul pachetelor. (Așa cum mai lucram

în mai multe seri înainte de Sărbătorile de Crăciun, ca să nu mă duc cu mîna goală acasă...) Salariul de practicant abia ajungea pentru chirie, deși locuiam doi în cameră. Relații în presa maghiară încă nu aveam, ca să public și în alte ziare, reviste. Mama îmi trimitea aproape săptămînal cîte-un pachet cu alimente... Dar avem perspective, pe care acum, mă temeam, le periclitează acest funcționar, care se ocupă și publică articole despre politica marxistă-leninistă față de naționalități...

Antecamera „atotputernicului” șef, dr. László Kővágó o domina un miros foarte plăcut de cafea cu filtru, ceea ce m-a liniștit puțin... Poate voi fi servit și eu cu una... Acasă n-am avut timp să-mi fac... Dar imediat s-a deschis ușa de la biroul șefului de departament și sînt poftit înăuntru. Abia ocup loc pe un scaun în fața biroului luxos, cînd imediat s-a rostit la mine.

– Ce vreți voi doi, dumneata și Péter?!

– Un club românesc la Budapesta?! Cum se poate

să fiți atît de naivi?! Nu știți cît e de greu să înființezi un club? E necesă multă administrație și ar trebui să consulteți mai multe organe de stat extraministeriale. Să nici nu vă tracă prin minte o astfel de trabă! I-am spus-o și lui Petru, ieri la o ședință! La revedere!

Fără să-mi întindă mîna, m-am îndreptat spre ușă. Dar înainte s-o deschid mi-a mai zis:

– Aveți răbdare! Va veni timpul cînd noi vom propune să înființăm clubul vostru.

S-au deschis porțile.

Timpul acela a sosit abia peste un deceniu. Toamna tîrziu, în anul 1980, m-a sunat la telefon domnul Petru Silaghi, comunicîndu-mi cu voce bucuroasă, că în luna decembrie a anului respectiv vom avea posibilitatea să înființăm clubul în sala de conferințe a sediului celor trei naționalități (slovacă, germană și sîrbocroată) de pe strada Nagymező nr. 49., unde o dată sau de două ori pe lună vom avea posibilitatea să ne organizăm programele cul-

turale și alte activități. Candidatul pentru funcția de secretar, din partea uniunii, eram eu, dar putea fi ales și altcineva, propus la fața locului.

Am pus receptorul la loc, fără să-mi dau seama cum. M-a năpădit un optimism fără precedent, unic pînă atunci în viața mea... sau poate numai atunci cînd am primit înștiințarea că mi-a reușit examenul de admitere la Universitatea Eötvös Loránt. La adunarea și la depistarea adreselor mi-a dat o mîna de ajutor redactorul șef al săptămînalului Foia noastră, *Alexandru Hoțopan*, în calitate de activist al Uniunii, iar la adunarea constitutivă, la începutul lunii decembrie, am fost ales unanim ca secretar al Clubului Român din Budapesta, predecesorul Asociației Române din Budapesta, sala de conferințe fiind arhiplină.

Gheața din viața publică a început să se topească vertiginos: a luat naștere prima organizație de naționalitate (după 1948) cu caracter civil din Budapesta, clubul nostru. Porțile spre democratizare s-au deschis și pentru naționalități, dar mai multe uși au rămas și pe mai departe închise.

Vasile Roxin

ASTRA – cîteva amănunte

bucnirii primului război mondial au apărut impedimente majore, în raportul anual pe anul 1918, publicat în „Transilvania” găsim un număr de intelectuali de pe teritoriul actual al Ungariei înregimentat în activitatea sectoarelor cultural-științifice.

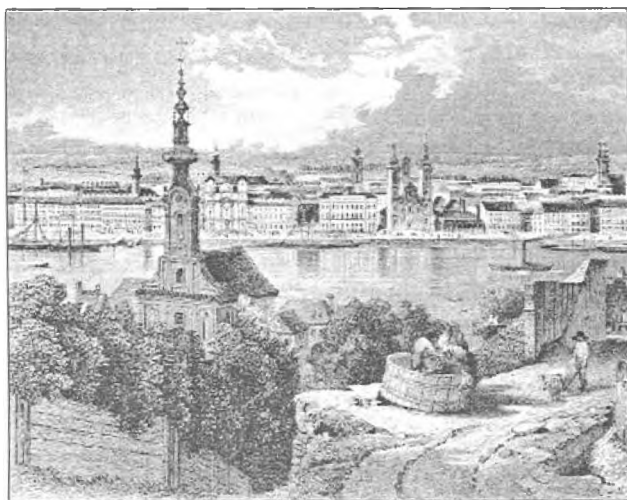
Meritul deosebit al multora din ei constă și în faptul că au menținut contactul cu asociația Astra, fiind izolați în medii ungarofone din Cîmpia Ungară (Pécs, Mezötúr etc.). Cea mai numeroasă echipă putem regăsi în secția tehnico-industrială în frunte cu *G. Mészáros*,

inginer mecanic din Budapesta, unul din cei cinci membri ordinari din conducerea secției. În rîndul celor 51 intelectuali, membri corespondenți ai secției, figurau 15 specialiști de pe teritoriul actual al Ungariei. Dintre ei 13 erau ingineri, iar doi arhitecți. În ceea ce privește indicarea locului de muncă constatăm răspîndirea lor la Budapesta (9), Seghedin (2), Kaposvár (1), Zalaegerszeg (1), Pécs (1), Mezötúr (1).

Dintre ei, șase ingineri erau în serviciul căilor ferate, unul al poștei, iar opt lucrau pe cont propriu. În rîndul intelectualilor tehnici remarcăm în primul rînd pe inginerul mecanic *dr. Cornel Miklosi*, ulterior membru al Academiei Române, profesor la Politehnica din Timișoara, realizatorul mai multor invenții de seamă.

În ceea ce privește celelalte secții, în lipsa informațiilor ce ne stau la dispoziție regăsim pe *dr. Iosif Popovici*, docent în Budapesta, fost profesor universitar, membru corespondent al secției literar-artistice.

În secția istorico-etnografică apare *Constantin Iulică* „oficial” din Budapesta, de fapt arhivist șef la Muzeul Național Ungar, începînd cu anul 1907. Ulterior a jucat un rol major în viața culturală românească din Ungaria. După retragerea lui *Iosif Siegescu* de la catedra de limbă și literatură română de la universitatea pestană (1927), doar el continua să predea aceste discipline, ce-i drept doar la Școala Superioară Administrativă. În anii 1936–1940, a fost directorul Bibliotecii Universitare din Seghedin și profesor privat al limbii și literaturii române la universitatea din localitate (1938–1940), în final la Cluj (1940–1944). Eugen Glück

Capitala Ungariei la începutul secolului XX

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (38)

Ervin Sass

debut de presă ● reporter ● publicist

Sub directoratul lui Pálffy Endre, ziarul românesc s-a deschis spre o paletă mult mai largă de colaboratori, chiar din afara comunității. Roza Ary, Gyula Kollányi, Lajos Szűcs, sînt cîteva nume foarte prezente în seria Foii noastre de după 1960. Atunci orientarea ziarului era de a recupera terenul pierdut prin colaboratorii mai vechi din grupul giulan, care au încetinit ritmul colaborărilor, după anul 1957. De aceea, gazeta primea orice material care acoperea zonele de românism din Ungaria. În aceeași categorie a colaboratorilor de lungă durată și cu o prestație de autodidact, intră și destinul lui Ervin Sass (n. 1929). După anii '85, cînd aparițiile acestor colaboratori devin tot mai sporadice, plutește încă un semn de întrebare asupra tăcerii redacțiilor care s-au succedat că n-au găsit prilej de a-i contacta, pentru a afla atîtea din tainele muncii lor.

Ervin Sass [E. Sass] poate destăinui pasiuni și bucurii ale colaborării la Foaie, numai și pentru faptul că a fost unul din cei mai prezenți jurnaliști la acțiunile culturale sau sociale ale comunității românești. Cea mai largă ilustrare a scrisului său de presă o are reportajul de teren, pe multiple teme: școlare, sociale, culturale, artistice. Deschiderea spre diversificarea evantaiului de problematice reportajului o deține

încă de la debutul jurnalistic, petrecut în 1962, cu o corespondență despre activități culturale la Micherechi (Activitate școlară și culturală la Micherechi, în nr. 11, 1 iunie 1962). Aici jurnalistul depășește sfera informației jurnalistice, printr-un comentariu personal asupra evenimentelor. Colorat cu cîteva date inedite sau spectaculoase, articolul focalizează atenția spre oamenii locului, care dau tărie și noblețe locurilor, cum e cazul directorului de școală Alexandru Gorondin Micherechi.

În zona școlii se mișcă multe din reportajele sale publicate în Foaie. Articolele sînt redactate fie sub formula știrilor concise, de la școlile din Giula (nr. 9, 1 mai 1963), Aletea (nr. 19, 1 oct. 1966), fie sub cea a informațiilor comentate, despre un întreg complex de probleme de învățămînt, cum sînt materialele despre învățătoarea Marica Ardelean (nr. 18, 15 sept. 1964), ori de la cercul pedagogilor din Micherechi (nr. 8, 15 apr. 1970). Construcția unor astfel de texte folosește o multitudine de procedee: de la enumerarea datelor esențiale despre eveniment, cu pauze descriptive, care cultivă suspansul și aminarea, la dialog început pe loc și segmentat, cu alternarea punctelor de vedere. Aceste tehnici de redactare solicită din partea reporterului o selecție la ri-

goare a materialului publicabil și un control permanent al coerenței ideilor, pentru a reda unitatea internă a textului. Asemenea materiale constituie pentru autor un exercițiu susținut continuu, în vederea abordării unui gen mult mai dificil ca cel al comentariului sau articolului de opinie. Atunci cînd construiește un dialog-interviu, precum cel cu elevul absolvent Gh. Avrămuț (nr. 6, 15 martie 1965), întrebările se poartă pe tema alegerii profesiei. Există între cei doi parteneri de discuție un suflu curat, un bun simț al aprecierilor și multă căldură umană în schimbul de opinii și stări.

Din sfera mai pretențioasă a articolului cultural, remarcăm la Ervin Sass predilecția pentru spectacolul teatral. Ea are două motivații posibile: pe de o parte, fiind că spectacolul vieții exercitat de reportaj transpune scenic o realitate pe

viu, iar pe de altă parte, fiindcă teatrul îi dă instrumentele necesare de abordare a realității, oferindu-i soluții de judecată valorificate estetic. Unele din colaborări se centreză pe spectacolele în cunoscutul teatru de cetate de la Giula (nr. 23, 1 dec. 1964, nr. 14, 15 iulie 1966), altele pe reprezentări teatrale ale unor trupe din România, precum turneul teatrului bucureștean (nr. 22, 15 nov. 1966) sau prezentarea piesei lui Aurel Baranga la Bichișciaba (nr. 5, 1 martie 1968). Aceste notații de spectacol teatral îi dau soluții pentru abordarea genului superior, al cronicii de teatru. Aici E. Sass reușește să contopească în același text toate cîștigurile din exercițiile sale jurnalistice preferate: arta de a pune în scenă și pagină logica spectacolului, dezvoltarea secvențelor-cheie relevante pentru un eveniment sau altul și, nu în ultimul rînd, aprecieri valorice de bun gust și stări entuziasmte specifice spectatorului obișnuit. Cronica despre „Opinia publică” a lui A. Baranga, prezentată la Bichișciaba, are toate calitățile unui articol de specialist, lipsit de complexe și susținut în demersul său de observație (nr. 9, 1 mai 1972). Reporterul, publicistul și cronicarul de teatru se regăsesc în corpul aceluiași text, printr-o sinteză fericită a instrumentelor jurnalistice. Cronica la piesa Împăcare țirzie a lui Györgyi Koppányi (nr. 4, 28 ian.

1979) sau la Floarea de cactus (nr. 16, 22 apr. 1983) oferă autorului multiple prilejuri de a sonda nu numai conținutul pie-selor în discuție, ci îndeosebi mesajul și transpunerea scenică a acestuia. Autorul reușește să construiască situații, secvențe, prin care pe cititor îl transpune în miezul spectacolului scenic, făcîndu-l părtaș la piesa în sine.

După 1985, tot mai rare sînt intervențiile în presă ale lui E. Sass, deși bogăția evenimentelor culturale, teatrale îndeosebi, l-ar fi îndreptățit să fie prezent cît mai des pe arena culturală. Rămîne încă un mister că din preocupările de poezie ale sale (după cîte cunoaștem este autorul a cinci volume de versuri) n-a publicat în Foaie din aceste încercări lirice. Textele-reportaj, unele dintre ele, înclină spre poezie, printr-un ton melancolic afectuos, la granița dintre elegie și meditație. Textele sale, cele culturale, pot constitui o arhivă bine documentată asupra mișcărilor și acțiunilor culturale din comunitatea românească, pe cîteva bune decenii. Poate că această fișă de aducere-aminte să-i stîrnească și nevoia memorialistică, prin cîteva intervenții de frumoașă risipire în anii de colaborator la ziarul românesc.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Mihai Pardi (39), Teodor Cosma (40) și alții.

ÎN PRAG DE ALEGEREA PROFESIEI

— Convorbire cu elevul Gh. Avrămuț din Gyula —

În această perioadă între elevii din clasa a VIII-a a școlilor generale se pune tot mai des întrebarea: „Ce profesie să-mi aleg”, „ce să fac mai departe”, „la ce școală să continui?”. Dar această problemă îi preocupă nu numai pe elevi, ci și pe părinți și pe pedagogi.

Directoarea școlii cu limba de predare română din Gyula, Ecaterina Szántó, precum și diriginta actuală a clasei a VIII-a, soția lui Teodor Mesáros, au discutat cu fiecare elev în parte pentru a-l îndruma spre profesia cea mai corespunzătoare, spre școala unde-și va putea dezvoltă aptitudinile.

Dintre cei 18 elevi din clasa a VIII-a a școlii generale din Gyula, fiecare doarește să-și continue studiile, să învețe meserie sau să intre în cîmpul muncii.

Am stat de vorbă cu unul dintre ei, Gheorghe Avrămuț, elev eminent, copil mereu vesel, servibil.

— De mic copil m-am străduit să învăț bine, dar scrisul nu mi-a mers niciodată așa cum aș fi dorit — îmi destăinuiește Ghiță. Ce mai vorbă, scriam urit. M-a costat mult timp și oboseală pînă am reușit să scap de acest neajuns. Dar am reușit, și de atunci lucrurile merg bine.

Mă surprinde seriozitatea copilului, atitudinea sa naturală, dar și aceasta dovedește că Gheorghe Avrămuț și la vîrsta de 14 ani știe ce vrea.

— Doresc să-mi continui studiile la Szolnok, la școala tehnică industrială „Tibor Szamuely”, secția construcții de mașini, iar după terminarea acesteia la politehnică. Astea-s planurile mele — zîmbește copilul, apoi continuă: Îmi plac foarte mult mașinile, trebuie să fie foarte interesant să lucrezi cu ele. De altfel și fratele meu e la fel, el va fi aviator — spune cu mîndrie.

Mai sînt cîteva minute din recreație și mă interesez din ce comună a venit la școala din Gyula.

— Sînt din Mészkerék, tatăl meu e muncitor de terasament la căile ferate, mama e colectivistă. De opt ani sînt intern la cîminul „I. C. Frimru” și îmi place foarte mult aici. În clasă cu mine mai sînt doi micherecheni: I. Cefan și Gh. Marc.

Înainte de despărțire îmi mai spune că e pionier, șef de grupă, în fiecare an a fost în tabără de pionieri. În curînd va deveni utecist.

Dar clopotul sună și Ghiță se grăbește în clasă la ora de istorie. Aceasta — deși îi plac mult mașinile — este una dintre materiile sale preferate.

Pedagogii lui Gheorghe Avrămuț sînt mulțumiți de munca și activitatea copilului și speră — împreună cu noi — că planurile lui Ghiță se vor realiza.

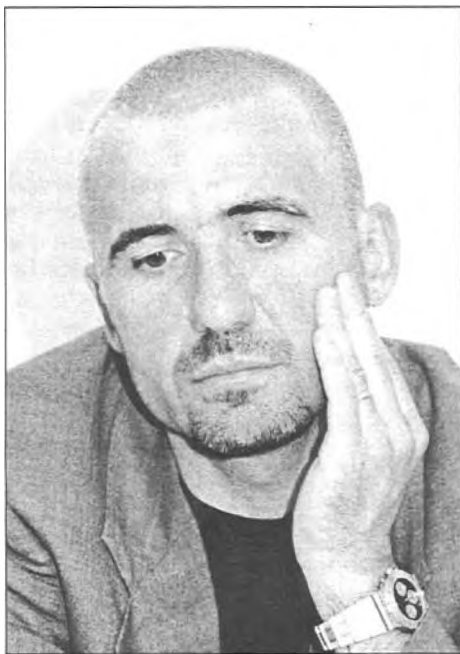
E. SASS

Marilena Hagi susține că în mai soțul ei cu siguranță se va retrage

Deși *Gică Hagi* și-a anunțat deja sfârșitul carierei de jucător pentru vara aceasta, actualul său club tot mai insistă să-l păstreze și pentru sezonul următor, în dublă calitate de jucător și antrenor secund. Într-un interviu publicat pe pagina de Internet „onefootball”, *Mehmet Cansun*, vicepreședintele Galatasarayului a confirmat oferta de 3,5 milioane de dolari făcută lui Hagi. „Sîntem pregătiți să-i facem o ofertă mare, cea mai consistentă pe care Galata a făcut-o vreodată unui jucător de vîrsta lui.”

La 5 februarie, Hagi va împlini 36 de ani. Antrenorul *Mircea Lucescu* spune că: „Țin să-l avertizez pe Hagi să nu se grăbească să devină antrenor principal. El trebuie să învețe mai întîi, iar eu sînt de părere că pentru început poate fi secund.” Starul este preocupat de preluarea conducerii echipei sale de suflet, *Farul Constanța*, dar încă nu a dat răspuns concret. „Sînt onorat de interesul Galatei, dar acum trebuie să terminăm cu bine acest final de sezon” – a declarat marele Gică.

Soția jucătorului este convinsă că Hagi va reveni în vară în România: „Mie îmi spune că în mai se va opri.” Nici impresarul și prietenul său de suflet

Hagi mai stă pe gînduri

Ioan Becali nu a dat un răspuns clar: „Hagi nu se grăbește. Așteaptă să vadă dacă îl vor ține puterile și la vară, precum și dacă Galatasaray va repeta performanțele din sezonul trecut.”

Stefan Crăsta

România B a cîștigat un turneu de pregătire în Portugalia

Echipa divizionară de fotbal a României, în cursul săptămîinii trecute a participat la un turneu din Portugalia. Acesta i-a servit selecționerului *Ladislau Bölöni* ca ocazie să pună la încercare mai mulți fotbaliști ochiți pentru națională, dar care deocamdată joacă în campionatul intern, în România. Deși rezultatul nu era un prim obiectiv, totuși selecționata B a cîștigat turneul, la care au mai participat naționalele de linia a doua ale

Africii de Sud, Marocului și Portugaliei. Rezultatele obținute de ucenicii lui Bölöni au fost peste așteptări. România – Africa de Sud 2-0 (M. Niculae, min. 88; Mihalcea, 89) și în finală: Portugalia – România 0-1 (M. Niculae, min. 11) Deși în finală jocul a fost dirijat de gazde, totuși divizionarilor români le-a reușit să ia o mică revanșă pentru meciul pierdut de cei „mari” la EURO 2000. În naționala B, s-au zărit doi vechi cunoscuți pentru

iubitorii fotbalului român: în poartă *Stelea* și în linia de fond *Prodan*, ambii evoluînd în reprezentativa română chiar și la Word Cup 1994. Atacantul dinamovist *Marius Niculae* și-a confirmat din nou talentul, marcînd în două meciuri două goluri. Dotat cu un fizic foarte bun și cu o deprindere extraordinară de a găsi cea mai simplă soluție pentru a introduce balonul în poarta adversarilor, se pare că este cel mai marcant reprezentant al noii generații din linia de atac. „Omul-dinamită” cu golul marcat portughezilor ar putea intra în genericul oricărei emisiuni fotbalistice. Din cele văzute în Portugalia, se pare că *Laci Bölöni* urmărește perseverent și consecvent scopul de a întineri naționala. Rezultatul îl vom vedea la luptele din preliminariile Campionatului Mondial 2002.

Stefan Crăsta

Nimic nu s-a schimbat la Leucușhaz

Echipa de fotbal din Leucușhaz este una dintre cele mai de succes din anii trecuți, dar din cauza problemelor financiare nu au reușit să se califice în divizia următoare. Stînd de vorbă cu *Szincsák Demeter*, antrenorul echipei, i-am amintit despre cele spuse cu cîteva luni înainte: „Băieții sînt atît de în-suflețiți, încît și ei au adunat 90.000 forinți din buzunarele proprii... Fotbaliștii noștri joacă mai mult din pasiune, decît pentru calificare”. Să vedem ce s-a schimbat de atunci, din aprilie.

– Sînteți mulțumiți cu rezultatele obținute în sezonul de toamnă?

– Echipa a continuat seria succeselor începute în sezonul de primăvară. Spun asta mai cu seamă de aceea, fiindcă băieții au realizat rezultatele așteptate, mai ales dacă ținem cont că ei deloc nu sînt remunerați. Chiar mai

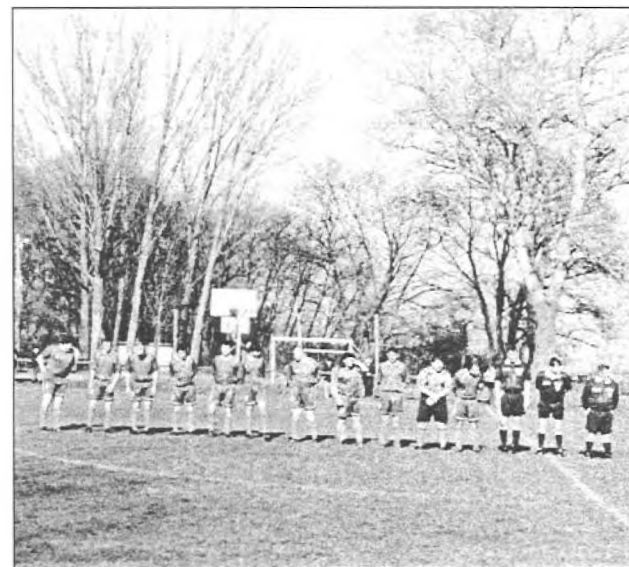
adună cel puțin 100–150 la un meci de acasă și cîte 50 ne petrec și la meciurile din deplasare.

– Ce modificări plănuieți în viitor?

– În primul rînd, din motive familiale eu aș vrea să fiu numai antrenor și ar fi bine dacă altcineva ar prelua președinția. După cum se prevede, în primăvară trei jucători ne vor părăsi fiindcă doi pleacă la studii, iar al treilea face armata. Pe urmă, am avea mare nevoie de un portar bun.

– Cum vă pregătiți pentru campionatul de primăvară?

– Am început deja antrenamentele în sală. Mai întîi facem antrenamente cu exerciții de gimnastică, pe urmă trecem la tehnică și în fine, discutăm cîteva momente despre „teoria fotbalului”, despre atac, apărare și altele. În aceste săptămîni căutăm parteneri pentru meciuri

mult: mai completează din buzunarele proprii taxele de înscriere sau participare, necesare echipei. După meciurile jucate acasă, am ajuns pe locul III, cu un golaveraj de 16-0, în spațiune ocupăm tot locul III, cu golaverajul 15-9. Așadar, în total stăm pe locul II. De subliniat deci: acasă nu am primit nici un gol! Golgheterul echipei este *Baráth*, cu 12 goluri. El stă pe locul II în campionat. Suporterii, dar și eu, sîntem foarte mulțumiți cu „munca” jucătorilor, deși unii dintre consilierii primăriei consideră că sprijinirea echipei nu are rost. Răspunsul îl dau însă suporterii, cînd se

amicale, dar majoritatea echipelor vor să joace acasă din cauza cheltuirilor, deci nu prea mulți se angajează să se deplaseze aici, la noi.

– Ce planuri urmăriți în campionatul de primăvară?

– Financiar nici acum nu sîntem bine „înzeștrați” și nici nu visăm să ne calificăm în divizia a II-a din județ. Totuși ne străduim și am vrea să ne calificăm pe unul dintre primele cinci locuri. Am vrea să dovedim nu numai consătenilor, ci și consilierilor Primăriei că merităm să fim ajutați și sprijiniți mai mult.

MIC

Supermaraton cu „Frontieră deschisă”

Organizatorii români și maghiari au purtat tratative la sfîrșitul săptămîinii trecute despre organizarea celei de-a patra ediții a supermaratonului „Frontieră deschisă”, care va avea loc pe cursa Bichișciaba–Arad–Bichișciaba, în zilele de 26-27 mai a.c. La întrunirea din reședința județului Bichiș s-a dezbătut și posibilitatea altor programe comune, cum ar fi o expoziție de fotografie, manifestări culturale și întîlniri ale oamenilor de afaceri.

Un oraș care se străduiește să fie capitală de peste 500 de ani (2)

Călătorul care străbate azi capitala României descoperă un oraș extins pe 970 km², cu o personalitate distinctă, cu mari bulevarde, alei și parcuri, cu propria istorie scrisă în limbajul expresiei arhitecturale. Bucureștiul este un oraș cu puls viu, cu clădiri monumentale, cu valori arhitecturale deosebite, cu mari și valoroase muzee, teatre, operă, expoziții, case memoriale, universități. Palatul Parlamentului, de pildă, este a doua clădire din lume ca mărime, după Pentagon. Legat strâns de istoria întregii țări, de progresul ei cultural și spiritual, orașul denumit la începutul secolului XX „Micul Paris” are un farmec aparte, legat de interferența unor influențe diverse.

Se înființează primul muzeu etnografic din lume

Celebra statuie a Lupoai-
cei, care se găsește în Piața
Romană, a fost dăruită ca-

pitalei române de către orașul Roma în 1906. Primul automobil electric cu acumulatori (fabricat în Germania) a apărut pe străzile capitalei în 1909, fiind folosit la transportul mărfuri-

Opera Română

lor. Transportul în comun începe să fie într-adevăr semnificativ la 1925, când se inaugurează prima linie de autobuz. Din 1949 circulă și prima linie de troleibuze, care lega Piața Victoriei de Hipodromul Băneasa, aflat pe locul unde azi este Casa Presei Libere.

Din 1928 începe să funcționeze Radiodifuziunea, pe unde medii, apoi și pe unde scurte. Iar în 1933 o societate americană construiește Palatul Telefoanelor pe Calea Victoriei după care, între 1935 și 1936, din beton armat și graniț, se refacă Arcul de Triumf, construit inițial din lemn și stuc, în 1922. În anul finalizării monumentului dedicat oștirii române, în imediata lui vecinătate, sociologul Dimitrie Gusti a înființat Muzeul Satului, unul dintre primele muzee etnografice din lume. În aceeași zonă s-a amenajat Parcul Herăstrău, pe 187 de hectare, cu un lac de 77 de hectare, pe care se practicau sporturi nautice, iar vara funcționa un teatru cu 2.800 de locuri.

În 1937 se termină Palatul Regal (început cu șapte ani mai devreme), iar un an mai târziu se deschide Pavilionul Televiziunii. Emisiunile începeau la orele 19.00 și oricare vizitator putea să își transmită vocea și imaginea pe un ecran, plătiind o anumită taxă. Pentru că aparatura era adusă de Philips, se spunea că este „cel mai modern post de emisiune al lumii”. Mai târziu, în 1950, ia naștere primul studio cinematografic, la Buftea, considerat cel mai mare și cel mai bine dotat din sud-

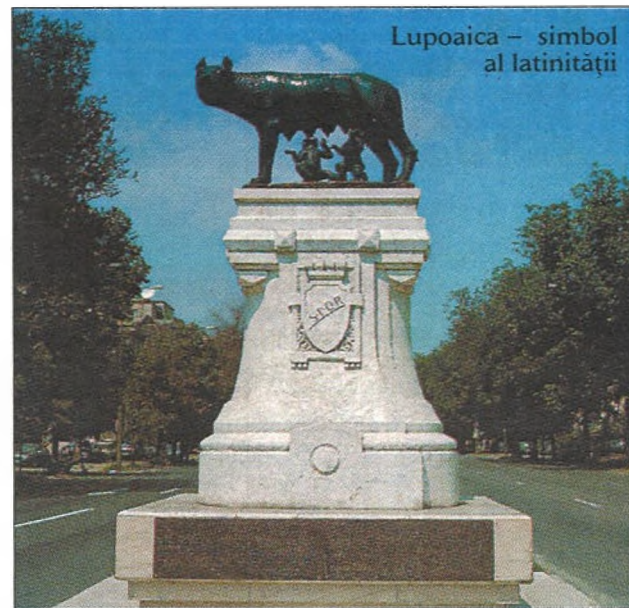
estul Europei. Lucrurile încep să se miște și pe verticală în 1948, când Aeroportul Băneasa își începe activitatea.

Un stadion de fotbal de 50 de ani

Și pentru a da Cezarului ce este a lui, mare trebuie să fi fost bucuria amatorilor de fotbal în 1951, când s-a inaugurat Stadionul Dina-

noaptea de 16/17 august 1978 a distrus complet Sala Mare a teatrului, fiind necesare lucrări de refacere. În anii 1983-1984 a fost modificat exteriorul clădirii.

Între 1981 și 1988, pentru realizarea noului centru administrativ (cu Casa Poporului în mijloc), s-au demolat peste 40.000 de construcții: locuințe, edificii administrative, monumente de artă și cultură, mănăstiri

Lupoaița – simbol al latinității

mo, cu o capacitate de 20.000 locuri (astăzi i-au rămas doar 18.000). După trei ani și-a deschis porțile și Stadionul Național.

Cel mai important teatru liric din țară, Opera Română a fost inaugurată în 1954, cu o sală de 1.200 locuri, iar după un an orașul este dotat și cu Observatorul Astronomic Popular, azi denumit „Amiral Vasile Urseanu”. Abia în 1961 își începe activitatea cel mai mare circ din țară, Globus, cu 2.500 de locuri și menajerie deschisă pentru vizitatori.

Revelionul 1956 înseamnă o premieră în televiziunea românească: are loc prima emisiune, în alb-negru. După cinci ani apar și primele televizoare de fabricație autohtonă, marca „Electronica”. În 1970, la 17 kilometri de București, se deschide Aeroportul Internațional Otopeni. În același an s-a construit și Hotelul „Intercontinental”, cea mai înaltă construcție a capitalei, cu 25 nivele și 420 de camere.

Al treilea oraș din regiune

Teatrul Național „I. L. Caragiale” s-a construit în 1973, dar un incendiu din

și biserici, suprafața demolată fiind egală cu cea a Veneției.

În februarie 1990, după un secol de muncă, avind drept rezultat adunarea a 150.000 obiecte și documente, se înființează Muzeul Țăranului Român. Un an mai târziu își deschide porțile și Muzeul Național Cotroceni.

În 1998 numărul locuitorilor capitalei române este 2.029.899. Bucureștiul este al treilea oraș din regiune, după Atena și Istanbul. Patronul orașului este Sfântul Dimitrie cel Nou Basarabov, ale cărui moaște se află la Patriarhia Bucureștilor, loc de pelerinaj și rugăciune în fiecare an, la 27 octombrie.

În orașul în care vara este foarte cald, iar iarna e gerasă, oamenii se simt fericiți doar când ajung în zonele în care s-au păstrat glorioasele urme ale istoriei. Bucureștenii sînt prea mulți și prea indiferenți pentru viața culturală și prea săraci pentru cea mondenă. Majoritatea locuitorilor acestei capitale nu-și mai iubește orașul și ar dori să îl părăsească.

Mediafax

FOAIA
românească
2 FEBRUARIE 2001
www.foaia.com

Săptăminal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2000: 3 luni 540 forinți; 6 luni 1040 forinți; 1 an 2080 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptăminalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.